

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Сомэ миллиони 125-рэ фэдиз кыыхалъхъашт

Джырэ уахътэм диштэу тиреспубликэ гъэсэныгъэ щягъэгъотыгъэным тегъэпсыхъагъэу федеральнэ бюджетым исубсидиэхэр мыгъэ Адыгеим кызырэлуклэ-штхэм ехыылэгъэ зэзэгъыныгъэу Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэклэ и Министерствэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ зэдашыгъэм тыгуасэ республикэм и Лышхъэ ипшъэрылъхэр зыгъэцкълэу Къумпыл Муратрэ Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэклэ иминистрэ игуадзэу, статс-секретарэу Игорь Реморенкэмрэ зэдыклэтхэгъэх.

Лъэгэпишмэ атет бюджет-хэм мылъкоу къарыхъаштым укышкырыкын хъумэ, тиреспубликэ гъэсэныгъэмклэ исистемэ сомэ миллиони 125-рэ фэдиз кыыхалъхъашт. Зигугъу къэтшыгъэ зэзэгъыныгъэм диштэу Адыгеим гъэсэныгъэмклэ исистемэ гъэклэжыгъэным пае федеральнэ бюджетым сомэ миллиони 101,5-рэ кыыхагъэ-кышт, Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет сомэ миллиони 5,3-рэ къытлупшышт. Къэлэгъаджэхэм ялэжапклэ зыкыгъэгъэтыгъэным тегъэпсыхъагъэу регионым пшъэр-ылыгъэу ыштагъэхэм ягъэцкълэ-жыны мы зэзэгъыныгъэм къышдылэтыгъагъ.

Апэрэ чэзыоу федеральнэ мылъкур еджэным щягъэфедэрэ джырэ оборудованием икы-щэфын, спортзалхэм, медицинэ кабинетхэм, еджапхэм ахэт шапхэм язэтэгъэпсыхъан, еджапхэм ягъэцкълэжыны апэуагъэхъашт. Регион мылъкоу тапэкълэ а гухэлхэм ате-лыгъэгъагъэхэр джы къэлэгъа-джэхэм ялэжапклэ зыкызыр-рэгъэлэтыштым пэуагъэ-хъашт. «Мы ильэсым илыгъэ маэ щегъэжыгъэу регионхэм ащыпсэурэ къэлэгъаджэхэм лэжапклэ ятыгъэнымклэ сис-темакълэхэм атехъанхэу рахъу-хъ. Къэлэгъаджэхэм ялэжап-клэ лахытлоу — базовэклэ ыкли зэрэклагъэгъушлурэ лахыклэ го-шыгъэшт. Базовэ лахыым хэ-хъэх урокхэм ятынрэ плуныгъэ мэхъанэ зилэ занятиехэмрэ», — кылуагъ Игорь Реморенкэм. Джащ фэдэу ащ зэрэхигъэунэ-фыкълэгъэмклэ, къэралыгъом федеральнэ субсидиэхэу кы-хигъэкълэхэр регионхэм аты-рагуашхэ зыхъуклэ, муниципальнэ образованиехэм арыс къэлэгъэджэ пчъагъэхэм къап-кырыкълыштых. Анахъэу фэ-гъэклотэныгъэ зыфашыхэрэр къуаджэхэм ащеджэхэрэр ары. Нэмыклэу къэплон хъумэ, реги-оным къоджэ еджаклоу исыр нахыбэ къэс регионым нахы-бэу субсидиер кылуклэшт. Ащ нэмыклэу бюджетым мылъкоу

кыихэрэм ибагъи елыты-гъэшт субсидиер къараты-штыр зыфэдизыр: нахыбэу субсидиер зэратыштхэр зибюд-жет нахъ маклэу мылъкур кызырэхъэрэ регионхэр ары.

— Мылъкум ылыныкълэ, гъэсэныгъэм зыкыгъэгъэты-гъэнымклэ ар лэпылэгъушлоу хъушт, — хигъэунэфыкълэу Къумпыл Мурат. — Партиерэ «Единая Россия» зыфилорэм мы ипроект диштэу цлыфхэм ящылэклэ-псэуклэ зыкыгъэ-лэтыгъэным тегъэпсыхъагъэу лэфтхъабзэу зэрахъхэрэм тэри тызэрэхэлажырэр Адыгеим джырэ уахътэм диштэу хэ-хъоныгъэ ышлыныкълэ амалышлоу щыт. А хэхъоныгъэр зышлуагъ-хэр къэлэгъэджэ дэгъухэу зил-лофшлэн фэшпыпкэхэр, шэлэ-гъэшхо зилэхэр, зышлулэгъу гъунэнчъэу къэлэеджаклохэм адзэгошыхэрэр ары, тиклэлэ-цыкълухэми, тэри — ны-тыхэ-ми, тигъэхъагъэхэмклэ ахэм лъэшэу тафэрэзэн фае.

Игорь Реморенкэмрэ Уры-сые Федерацием гъэсэныгъэм-рэ шлэныгъэмрэкълэ и Министер-ствэ и Департаментэу правэм ылыныкълэу ищыклагъэхэр зыгъэцкълэу ипашцэу Марина Лукашевичрэ етлани тиреспу-бликэ кызыкълэклогъагъэхэр Фе-деральнэ законкълэу «Гъэсэны-гъэм ехыылэгъэ» зыфилорэм ипроект итегушылэн зынэсы-гъэр зэрагъэшлэнэу ары. Ыпшъэкълэ зигугъу къэтшыгъэ зэзэгъыныгъэм зыклэтхэхэ нэуж Реморенкэмрэ Лукашевичрэ Адыгеим икълэгъаджэхэм алулагъэх. Гъэсэныгъэ языгъ-гъотырэ учреждение зэфэшъ-хъафхэм якъэлэгъаджэхэм яшлошхэр зэлуклэгъум кышчы-ралотыкълэу ыкли ыпшъэкълэ зигугъу къэтшыгъэ законопро-ектым ишпэхъэ заулахэр нахы-шлу шлыгъэнхэмклэ предложе-ниехэр къахыгъэх.

Республикэм икыагъэхэр джащ фэдэу тыгуасэ Адыгеим гъэсэныгъэмклэ иучреждение заулэмэ ащылагъэх.

Адыгэ Республикэм и
Лышхъэ ипресс-кыулыгъу

Мафэ къэс коцым илухыжыны республикэм нахъ
зыщешъомбгъу. Лэжыгъэ шхъалэр район пстэуми непэ
ащылуахыжы.

Адыгеим мэкъу-мэщымклэ и
Министерствэ кызыреты-
гъэмклэ, коц гектар мин 81-м
ехъоу Луахыжыны фаем щыцэу
жыныгъуакълэ и 15-м ехъулэу
аугъоижыгъэр гектар мин 24-м
тлэклэу кхъэху. Ащ гектар те-
лыгъэу центнер 42-рэ кырахы,
пстэумкълэ тонн мини 101-м ехъу
къахыжыгъ.

Районхэм коц гектар пчъа-
гъэу Луахыжыны фаер ыкли ащ
щыцэу процент пчъагъэу
аугъоижыгъэр: Джаджэр —
23894-рэ, 37-рэ, Кошхъаблэр —

15533-рэ, 13, Красногвардей-
скэр — 12863-рэ, 34-рэ, Мые-
кыуапэр — 4203-рэ, 28-рэ, Тэху-
тэмыкыуаер — 1818-рэ, 37-рэ,
Теуцожыр — 6251-рэ, 39-рэ,
Шэуджэныр — 13362-рэ, 30,
кълэу Мыекыуапэр — 2825-рэ,
20, Адыгъкълэ — 360-рэ, 28-рэ.

Зикоц хъасэхэр джырэклэ
аныхъ дэгъоу кызытэхэрэр
Красногвардейскэ районыр ары
— ащ шылуахыжыгъэ коц
гектарым гурытымклэ центнер
48,1-рэ кырахыгъ. Шэуджэн
районым центнер 45,2-рэ, Джэ-

джэ районым центнер 44,6-рэ,
Кошхъаблэ районым центнер
40,2-рэ, Теуцожэ районым цент-
нер 35,9-рэ коц гектарым те-
лытагъэу къащырахыгъ.

Республикэм игубгъохэм
жыныгъуакълэ и 14-м комбай-
нэ 397-мэ коцыр ащылуахы-
жыгъ. Анахыбэу комбайнэ-
хэр зыщылажыхэрэр Джэджэ
районыр — 110-рэ, Красногвар-
дейскэ районыр — 72-рэ, Кош-
хъаблэ ыкли Шэуджэн районхэр
— 68-рэ зырыз.

ЛЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбий.

Юфэу ашлагъэр зэфыхысыжыгъ

Тыгуасэ, бэдзэогъум и 15-м,
АР-м хэгъэгъу клоц Юфхэмклэ
и Министерствэ иколлегии
2011-рэ ильэсым иапэрэ мзых
Юфэу ашлагъэр зыщызэфыхы-
сыжыгъэ зэхэсыгъо илагъ. Ащ
хэлэжыагъэх АР-м и Лышхъэ
ипшъэрылъхэр зыгъэцкълэхэр
Къумпыл Мурат, суд ыкли пра-
вэухъумэкло орган зэфэшъаф-
хэм япашцэхэр.

Пстэумэ апэу полицием иЮ-
фышлэ алахъ дэгъухэу къахэ-
щыгъэхэм УФ-м хэгъэгъу клоц
Юфхэмклэ иминистрэ, АР-м и
МВД ипашцэ яунашъохэмклэ
афагъэшпэшгъэ наградахэмрэ
кызырэфэрэзхэр кызышчило-
рэ тхылтхэмрэ аратыжыгъэх.

Джащ фэдэу Кошхъаблэ, Крас-
ногвардейскэ ыкли Джэджэ рай-
он отделхэм, ГИБДД-мклэ
Гъэлорышлалэм япшъэрылъхэр
икъу фэдизу зэрамыгъэцкълэ-
гъэхэр, ахэм япашцэхэм, яЮфы-
шлэхэм ащышхэм АР-м хэгъэгъу
клоц Юфхэмклэ иминистрэ
иунашъокълэ пшъэдэклэжыхэр
зэрарагъэхыштыр къалуагъ.
Ащ фэдэу зэкълэмкълэ нэбгырэ
30-м ехъумэ ацлэ кыралуагъ.

Нэужым АР-м хэгъэгъу клоц
Юфхэмклэ иминистрэу, полков-
никэу Александр Речицкэм
ильэсныкълэу кыкълэу Юфэу
ашлагъэм, тапэкълэ планэу ялэхэм
афэгъэхыгъэ доклад кышлыгъ.
Ащ кызырлуагъэмклэ, АР-м

и МВД иЮфышлэн зэрэщытэу
пштэмэ уигъэрэзэнэу УФ-м и
МВД шалытагъ. Арэу щыт-
ми, шлагъэхэм анахъэу щыкла-
гъэхэм ежэ нахъ къащыцуцгъ.

Мзыхым кыкълэу пстэум-
кълэ республикэм бэдэжэшлэгъэ
2524-рэ шызэрэхъагъэу агъэ-
унэфыгъ. Ахэм ащыцэу 9-мклэ
цлыф аукулыгъ, 33-мклэ шъобж
хылыгъэхэр атырашагъэх, нарко-
тикхэм япхыгъэу бэдэжэшлэгъэ
15, экономикэм ылыныкълэу
бэдэжэшлэгъэ 403-рэ агъэунэ-
фыгъэх, 969-рэ тыгуагъэх,
110-рэ ахъунклагъэх... Бэдэжэ-
шлагъэ зэрэхъагъэу ягуацэфхэу
пстэумкълэ нэбгырэ 1319-рэ
кыыхагъэщыгъ.

ХЪУТ Нэфэст.

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу клоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ дэжъ шызэхашцгъэ Общественнэ советым зичэзъу зэхэсыгъоу илагъэр зэрищэгъ ащ итхьаматэу, Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хьунэго Рэщидэ.

Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевым унашъоу ышлыгъэм диштэу МВД-м исистемэ джыр лъэхъан зэхоклыныгъэхэр щэкдох. КъулыкъушIэхэм аттестациер икIэрыкIэу аклужыныр, зипшгъырылхэр тэрэзэу зыгъэцкIэн зытэкIыштгъэ полициер къэралыгъом шыгъэпсыгъэныр ары анахъ шхьалэу ащ къыдыхэлъытагъэр. Непэрэ мафэхэм яхьулэу мы лъэныкъомкIэ республикэм шызэшIуахын алъэкIыгъэм, тапэкIэ пшгъырылхэр шхьалэу зыфагъэуцужыкхэрэм къагъушылагъ АР-м и МВД ипашцэу Александр Речицкэр.

ганхэм ахэт нэгырэ минищ фэдизым аттестациер икIэрыкIэу аклужыныр фаеу агъэнэфагъ. Бэдзэогъум и 14-м ехьулэу къулыкъушIэ 582-мэ ушэтэныхэр аклужыгъэх. Аттестациер зымыкIужышгъунэу зытэкIыгъэр нэгырэ 42-мэ еж-ежырэу лъэлу тхылыхэр къатхыи, къулыкъум хэ-кIыжыгъэх. УФ-м и МВД ипашцэу Нургалиев Рэщидэ пшгъырылхэу къыгъэуцугъэм диштэу пэцIэ IэнатIэ зылыгъэхэр е ашIу-хэ зышIоигъохэр гъэлъэшыгъэ шыкIэм тетэу ауплэкIлх, ащ епхыгъэу нэужым зэфэхьысыжхэр ашIых.

Александр Речицкэм къызэ-

рэхигъэщыгъэмкIэ, полицием иIофшIэхэм яшыIэкIэ-псэукIэ нахьышIу шIыгъэным, ахэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм къэралыгъом ипашцэ ышIыгъэ унашъор фэлэжэщт. Адыгеир пштэмэ, правэухъумэкIо органхэм якъулыкъушIэхэм апае илъэси-щым къыклоцI псэолъэ 13 атышт, нэмыкI субъектхэм афэдэу 2012-рэ илъэсым ищылэ мазэ къышгъэгъагъэу ялэжыпкIэ къалэтышт. Ащ фэдэ лъэбэкъухэм яшIогъэ-шхо къызэрэкIоштыр министрэм хигъэунэфыкIыгъ.

МВД-м исистемэ непэ Иоф шызышIэрэ профессионалхэр къулыкъум къыхэгъэнэжыгъэнхэ зэрэфаер къылуагъ Адыгеим ыкIи Пшызэ шьолгыр ащыпсэурэ быс-лымэнхэм ямуфтиеу Емыж Нурбий. Ащ фэдэ екIоллакIэм къэ-зэрэуогъиэгъэхэм дырагъэштагъ.

Кадрэхэр гъэхъазыргъэнхэм фэшI республикэм ит апшгъэрэ еджапIэхэм Иоф адэшIэгъэным мэхъанэшхо зериIор Обществен-нэ советым хэтхэм къыхагъэ-шыгъ, ашкIэ яеплэыкIэхэр къы-ралотыкIыгъэх, унэшхо гъэнэ-фагъэхэри ашIыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Суртэыр Iэишынэ Аслъан ты-рихыгъ.

Народнэ фронтым амалышхохэр иIэх

Урал федеральнэ шьолгырым-кIэ партиеу «Единэ Россия» ирегион къутамэхэм яя VII-рэ конференция къалэу Екатеринбург шыкIуагъ. Партиер зышы-Iэм къышчыублагъэу ащ фэдиз Iыф къекIуалэу къыхэкIыгъап, Премьер-министрэу Владимир Путиныр мы конференцием хэлэжыагъ. «Народнэ фронтым» хэтхэри апэрэу мыщ къекIолла-гъэх, псгъумкIи нэгырэ 1000 фэдиз шылагъ. Шьолгырым 2020-рэ илъэсым нэс социальнэ-экономи-кэ хэхьоныгъэу ышIыштгъэм и-стратегие ахэр тегушылагъэх.

— Урал тигъэгъу гъэпсын IокIэ ин зериIэм ишыхъатэу шыт. Урал шыпсэухэр тешы-ныхъэхэрэп пшгъырылхышхохэр зыфагъэуцужыныхэм ыкIи ахэр агъэцкIэнхэм. Арышъ, мыщ тыкъызэрэщызэрэуогъиэгъэр тэрэзэу сэлъытэ, — шIуфэс пса-лгъэу къышIыгъэм къышыхигъэ-шыгъэ Премьер-министрэм. Ащ зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, стра-тегическэ инициативэхэм атегъэп-сыхъэгъэ проект 800-у Агент-ствэм пае къагъэхыгъэм ызы-щанэ фэдизыр Свердловскэ хэ-кум къыIэкIэкIыгъ. Непэ ахэм экспертхэм уасэ афашы, бэдзэ-огъум ыкIэхэм аджэ зэнэкъо-къум фэхъугъэ кIэхухэр зэф-ахьысыжыштых.

— Экономикэм иотраслэ пэ-рытхэм: ТЭК-м, металлургием, машинэшIыным шIуагъэу къа-тырэм джыри нахъ зыкъедгъэ-Iэтын фае. Гъогухэр 2010 — 2011-рэ илъэххэм гъэцкIэжы-гъэнхэм пае сомэ миллиони 3 фэдиз къафыхагъэкIыгъ. НепэкIэ федеральнэхэм ямызакъоу, реги-он гъогу фондхэри зэхэтэщэх. 2020-рэ илъэсым нэс зэхэубы-тагъэу а Иофгъом сомэ трилли-они 8 фэдиз пэлудгъэхъашт. Ащ фэдэ къэкIуапIэхэр шыIэхэмэ, пшгъырылхэр зэшIотхын тлэкIышт, — хигъэунэфыкIыгъ Владимир Путиным.

Единороссахэм япашцэ джыри зы Иофгъо шхьалэ къыхигъэ-

шыгъ — Арктикэм ипроектхэм зыгъэушъомбгъугъэныр. Гушы-Iэм пае, Ямалэ арктическэ къу-хъэуцупIэу Сабеттэ, джырэ уахъ-тэм диштэрэ заводэу чIыопс га-зыр къыдэзыгъэкIыштыр ыкIи нэмыкIхэр ашIыштых. Къэра-лыгъом къухъэуцупIэм къыпэ-Iулъ чIыпIэхэм язэтэгъэпсыхъан ыпшгъэ релъхъажы, псгъумкIи сомэ миллиард 900 хьурэ инве-стициехэр ахэм апэлугагъэхъашт. 2018-рэ илъэсым апэрэ къухъэ-шхохэр мыщ шаушгъэщтых.

— ЗэдэгущыIэн-зэдэлэжъэ-ныгъэм тыфэхъазыр, ау теубы-тагъэ хэлэуу къэгъуухъэмщхэр тигеополитическэ фэдэхэр арых, — къылуагъ Премьер-мини-стрэм. — Урысыер арктическэ хэгъэгущоу шыт. Мылкъутэ флот лъэшыр тимыIэу зи тшIэн тлэкIыштэп. Io хэмылэу фло-тым зедгъэушъомбгъушты.

Джыри зы пшгъырылх ин ащ къыхигъэщыгъ — 2020-рэ илъэ-сым ехьулэу Урал газэу къы-щычIашырэр кубометрэ милли-арди 150-кIэ нахьыбэ ашIышт (миллиард 725-м нагъэсышт).

Джырэ уахътэм диштэрэ обо-рудованием икьэгъэхъазырынкIэ Урал дунэе лъэгапIэхэм анэсыгъ. Джы непи ягъэхъагъэхэм аха-гъэхъоным ахэр фэхъазырых.

— «Урысыем къыпашIыгъ» зыфиIорэ тамыгъэм зэрэдунаеу анаIэ шыгырадэным тыдэлэжъэн фае, — хигъэунэфыкIыгъ Вла-димир Путиным.

Премьер-министрэр къызышчы-уцугъэ Иофгъохэм ашыщ кIэ-лэцIыкIу IыгыпIэхэм язытет. Нафэу зэрэщытымкIэ, сабий миллионрэ ныкъорэм ехъу не-пэкIэ чэзгъум хэтых.

— Дэгъу сабийхэм япчъагъэ нахьыбэ зэрэхъурэр. Ау зэфэдэу тыдэрэ чIыпIи кIэлэцIыкIу Iы-гыпIэхэм яшIын иIофгъо тэрэ-зэу ащызэшIуахы пIон пIэкIыш-тэп. ГушыIэм пае, Татарстан зы кIэлэцIыкIум тельгъэгъэ чIы-пIэр сомэ мин 455-кIэ, Самарэ — сомэ миллионым ехъукIэ

къащыфидэкIы. Сыда ащ фэди-зэу ар зыкIэлъапIэр, жьогъуитф хьакIэщ хьугъа? — Зэрэгуб-жыгъэр къыхэхэу Премьерым къылуагъ. — Ащ фэдэ пчъагъэ-хэр къыздикIыхэрэр зэхъыгъэн фае. Бзылфыгъэм псынкIэу ИофшIэныр ыублэжыным иамал зэрэщымыIэр къыгурыIоу зы-хьукIэ, сабийхэу къэхъухэрэм япчъагъэ нахьыбэ шIыгъэным епхыгъэ программэу шыIэри гъэцкIагъэ хьунымкIэ пэрыохъу-хэр къыкъокIых. КIэлэцIыкIу IыгыпIэхэм япчъагъэ нахьыбэ шIыгъэным пае джыри сомэ миллиарди 9 къыхигъэкIынуу правительствэм егъэгугъэх.

Урысые народнэ фронтым Урал шыщхэм къызэрэдыра-гъаштэрэм пае инэу зерафэразэр В. Путиным къыхигъэщыгъ. — Хэдзынхэм ахэлэжъэн закъор арэп «Фронтым» ипшгъырылх зыфэкIожырэу, ащи мэхъанэш-хо иI нахъ мышIэми. Урысыем ыпашъхэ ит стратегическэ Io-фгъохэм язэшIохынкIэ а дви-жением бэ ыпшгъэ ифэштыр. Ау, сыд ишIыкIэми, цыфхэр нахьы-бэу къыхэгъэхъэгъэнхэм ехъурэ гухэлэ зымылэхэм тэ адедгъаш-тэрэп. «Фронтым» пшгъырылх шхьалэу зыфигъэуцужырэу, имурад ахэм зэщагъакъо, — къылуагъ В. Путиным. — Иофы-гъоу къэуцухэрэм шхъэхыгъэу атегушыIэнхэр ары нэшэнэ шхьалэу мы «Фронтым» иIэ-штыр. НепэкIэ бюджетым тызэ-дытегушыIэ. Федерацием исубъ-ектхэми ярегион бюджетхэм щатегушыIэхэмэ нахъ тэрэзыгъ.

— «Урысые народнэ Фрон-тыр» зыкIызэхъагъэр партием ыкIолцI шыкIорэ дискуссией джыри нахъ зегъэушъомбгъугъэ-ным, Думэм ыкIи шьолгыр зэф-эшъхъафхэм пэцIэ IэнатIэхэр ащызыIыгыштытхэмкIэ Фронтым хэтхэм якандидатхэр къагъэлэ-гъонхэм иамал ягъэгъотыгъэным пае, — къыпигъэхъожыгъ В. Путиным.

Премьер-министрэм Урал еп-хыгъэ проектхэм джыри зэ анаIэ тыраригъэдэжжыгъ. Ахэм лъэ-ныкъуытIу къыдалгытэрэр — жьы хьугъэ предприятияхэр гъэ-кIэжыгъэнхэр ыкIи пэрыт тех-нологиехэр гъэпсыгъэнхэр.

ВПП-у «Единэ Россия» и Адыгэ къутамэ ипрес-с-къулыкъу.

ЮРПА-м ИКОМИТЕТХЭМ

ЗЫТЕГУШЫIЭШТХЭР агъэнэфагъэх

Къыблэ Урысые Парламент Ассоциацием Иоф зишIэрэр илъэсыбэ хьугъэ. А паллэм къыклоцI Ассоциацием зэхэ-сыгъуабэ илагъ, Къыблэ феде-ральной округым хэхьэрэ субъ-ект псгъуми зэдырякыныгъоу шыт Иофыгъуабэмэ ахэплъа-гъэх, кIэщэкIоныгъэ шIыкIэм тетэу федеральнэ гупчэм бэрэ зыфагъэзагъ. Ассоциацием комитет зэфэшъхъафхэр шызэ-хэщагъэх, Парламентым илIы-кIохэр зыхэлэжырэ зэхэсыгъо-хэу ащ иIэхэрэм зышхэплъэ-штыгъэ Иофыгъохэр а комитетхэм агъэхъазырых. Социальнэ поли-тикэм, наукэм, культурэм ыкIи гъэсэныгъэм афэгъэзэгъэ коми-тетэу ащ шызэхэщагъэм джы-рэблагъэ зэхэсыгъо илагъ. Ащ иIофшIэн хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм социальнэ политикэмкIэ ыкIи псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Коми-тет итхьаматэу Ирина Шири-нар. Зэхэсыгъом къызекIы-жыым зытегушыIэгъэ Иофыгъо-хэм ыкIи комитетым иIофшIэн зэрэзэхэщэгъагъэм тащигъэ-гъозагъ.

Ащ къызэрэтфиIотагъэмкIэ, комитетым изэхэсыгъо Иофы-гъуищ зытегушыIагъэх. Мэ-къумэщ хьызмэтым ыкIи хьыз-мэтзехъэным ишIыкIэ цыкIу-хэу АПК-м щагъэфедэхэрэм апае кадрэхэр къэгъэхъазы-рыгъэнхэм ехьылIэгъэ унашъоу ЮРПА-м ышIыгъагъэр гъэцэ-кIэжыгъэнымкIэ Краснодар крайм и Хэбзыхъухъэ ЗэлукIэрэ илIыкIо органхэмрэ Иофхъаб-зэу зэрахъэхэрэм яхьылIагъэу Краснодар крайм и Хэбзыхъу-хъэ ЗэлукIэ псауныгъэр къэ-ухъумэгъэнымкIэ ыкIи соци-альнэ политикэмкIэ и Комитет итхьаматэу Анатолий Башин-скэм къыIотагъэхэм ядэлугъэх. КIэлэцIыкIу ибэхэм ыкIи зылы-гъыжыштытхэр зымылэжъхэу къэнагъэхэм зычIэсыштыгъэ унэ-хэр ягъэгъотыгъэнхэмкIэ фи-тыныгъэхэу яIэхэр гъэцкIэ-жыгъэнхэм хьарджэу пылхэр Урысые Федерацием ипшгъэ-рылхэм ахахъэу гъэпсыгъэ-ным фэшI Къэралыгъо Думэм и Тхьаматэу Борис Грызловым фэкIорэ Джэпсалэу ЮРПА-м къышIыштытм тегушыIагъэх. Джэпсалэу кIэщакIо фэхъугъэ Къалмыкь Республикэм и На-роднэ Хурал (Парламентыр) ыкIи ащ ехьылIагъэу къэгущы-Iагъ а хэбзыхъухъэ органым гъэсэныгъэмкIэ, культурэмкIэ ыкIи социальнэ ухъумэныгъэм-кIэ и Комитет итхьаматэу Гер-ман Борликовыр.

Джаш фэдэу Семипалатин-скэ полигоном ядэрнэ ушэты-нэу шылагъэмрэ Чернобылэ АЭС-м къышхъугъэ аварием-рэ тхьамыкIагъоу къатыгъэхэр зылыгъэсыгъэхэм зычIэсыхэрэ унэхэмкIэ амалэу яIэхэр нахьы-шIу шIыгъэнхэм фэшI зэрахъэ-рэ Иофыгъохэм яхьылIагъэу

Къалмыкь Республикэм и На-роднэ Хурал (Парламентым) и Комитет итхьаматэу Герман Борликовым къыIотагъэхэм ядэлугъэх.

— Ау комитетым изэхэ-сыгъо рагъэжъэным ыпэкIэ ИофыгъуишIу тахэлэжыагъ, — къелуатэ Ирина Ширинам. — Краснодар краймкIэ станицэу Брюховецкэм дэт аграрнэ кол-леджым къуаджэм пае рабоч кадрэхэм якъэгъэхъазырын зэ-рэшызэхэщагъэм тыщагъэгъо-загъ. Джаш фэдэу Краснодар крайм идепутат ныбжьыкIэхэм зэхэсыгъоу ялагъэм тыхэлэ-жыагъ. Ащ зытегушыIагъэх аграрнэ комплексым пае рабоч кадрэхэр гъэхъазырыгъэнхэм фэшI кIэм тегъэпсыкIыгъэ екIоллакIэхэр гъэфедэгъэнхэм ехьылIэгъэ Иофыгъом.

Комитетыр зытегушыIэгъэ Иофыгъохэр игоу альэгъугъэх, ифэшгошэ унашъохэр ашIы-гъэх. ЮРПА-м чъэпыогъум иIэшт зэхэсыгъом ахэр къы-халъхъаштых.

Иринэ станицэу Брюховец-кэм дэт аграрнэ колледжым рабоч кадрэхэм ягъэхъазырын зэрэшызэхэщагъэр шIогъэ-шIэгъонэу къытфиIотагъ. Егъэ-джэным изэхэщэн пэлухъашт мылкъоу федеральнэ бюдже-тым къытIупшырэмкIэ бэшхо бгъэхъэнэу зэрэщымытым къыпкъырыкIэхэзэ, чIыгулэ-жыным пылгыштыт агроком-плекс зипшгъэдэкIыжхэр гъэу-нэфыгъэ шIыкIэм тетэу кол-леджым шызэхэщагъ, техно-парк агъэпсыгъ. Ащ ишIуагъэ-кIэ колледжым шеджэхэрэм ИофшIэн яIэ хьугъэ, ахьшэ къа-лэжы, заIыгыжыным алъэкIы. Еджэныр зышыкIорэ лъэхъа-ным кIэлэеджакIохэр шэдджэ-гъоужым нэсыфэкIэ еджэх, ащ ыуж Иоф ашIэ. Гъэмэфэ лъэхъа-ным ядэжэ кIожыныхэу фэмы-ехэу лэжыгъэм илухыжыным хэлэжэх, мажъох, мапхъэх, фермэм Иоф шашIэ. Сэнэхъатэу зэрагъэгъотырэм тегъэпсы-кIыгъэу зэкIэмэ ИофшIэн ара-ты. Джаш тетэу теориерэ практикэмрэ зэпхыныгъэ дэгъу зэдырялэу агъэпсыгъ, ыужыкIэ ядэжэ загъэзэгъэIэ опытэу яIэм ишIогъэшхо къэкIошты, хьызмэтшIэпIэ зэфэшъхъафхэм ягуапэу ахэр рагъэблэгъэщтых. КIэкIэу къэпIон хьумэ, джырэ уахътэм тегъэпсыкIыгъэу ра-боч кадрэхэм ягъэхъазырын а еджапIэм шызэхэщагъ.

ИкIэхым къыхэгъэхъожы-гъэмэ хьушты ЮРПА-м и Ус-тав зэригъэнафэрэм тетэу, джы тапэрэ илъэсым Краснодар крайм и Хэбзыхъухъэ ЗэлукIэ Ассоциацием тхьамэтагъор зэ-рэдызрихъаштыр. БлэкIыгъэ илъэсым а пшгъырылхэр ыгъэ-цкIагъэ Къалмыкь Республи-кэм и Народнэ Хурал (Парла-ментым).

СЭХЪУТЭ Нурбий.

СатыушышIэ унэу «Евростиль» зыфиIорэм шылажъэхэ-рэр гухэкIышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх фирмэу «Адыгпро-мстройм» игенеральнэ директорэу ХьутIыжэ Аслъанбий Ис-махьылэ ыкъом янэ зэрэщымылэжыым фэшI.

ПАРЛАМЕНТЫМ ИКОМИТЕТХЭМ НЭГУАСЭ ШЪУАФЭТЭШЫ

ЕКЮЛЭКІЭШІУХЭР ИЩЫКІАГЪЭХ

Бырцу Рэмэзан комсомол ІофшлэнымкІэ ригъажы, спортымрэ туризмэмрэ япхыгъэ ІэнэтІэ зэфэшъафхэм алуыгъ, Мыекьопэ районым ит турбазэ пчъагъэм ядиректорыгъ. Мыекьопэ стадионэу «Зэкъошныгъэм» ильэситІо Іэшхъэтетэу илагъ. Нэужым Мыекьопэ районым иадминистрације ипашэ иапэрэ годзагъ. Джащ фэдэу къэтэшІэжы Джарымэ Аслъан Президентэу зыщэт лъэхъаным Мыекьопэ районым хэушъафыкыгъэу къаухъумэрэ чІыопс шъолы-рэу шызэхашагъэм ипашэу зэрагъэнэфэгъагъэр. Аужырэ ильэсхэм биоресурсхэр къэухъумэгъэнхэмкІэ ыкІи гъэфедэгъэнхэмкІэ Адыгэ Республикэм и ГъэlorышлэпІэ илэшхъэтетэу Іоф ышІэщтыгъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятфэнэрэ зэлугъэкІэгъу идепутатхэм яхэдзынхэу шылагъэхэм ахэлажы, политическэ партией «Справедливая Россия» зыфилорэм ыцІэкІэ кой зыкІымкІэ депутатэу хадзыгъ. Парламентым зэхэщэн Іофыгъохэм яхъылэгъэ апэрэ зэхэсыгъоу илагъэм туризмэмкІэ, спортымкІэ, экологиемкІэ ыкІи чІыопсым икъэкІуапІэхэр гъэфедэгъэнхэмкІэ комитетым итхъаматэу шагъэнэфэгъ. Парламентым идепутатэу апэрэу хадзыгъ нахъ мышІэми, ыпэкІэ народнэ депутатхэм ячІыпІэ Советхэм ядепутатэу пчъагъэрэ къыхэкІыгъэшъ, депутат пшэ-рылхэм язехъан шымыгъуазэу пІон плъэкІыштэп. Зипэ-щэ комитетым пІэлэз кІэкІым зэшІуихын ылэкІыгъэхэм ыкІи тапэкІэ гухэлъэу зыдалыгъхэм къатедгъэгущыІэ тшІоигъоу джырэблагъэ Рэмэзан гушыІэгъу тыфэхъугъ.

— Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм уридепутатэу ыпэкІэ къыхэкІыгъэ нахъ мышІэми, комитет псэ-уми апэрэ о узинащэм парламент едІунхэр зэхичэнхэу зэрхъугъэр тшІогъэиІэгъоныгъ. Туризмэм хэхъоныгъэхэр егъэ-шІыгъэнхэр темэу зэрэжыгъэ-нэфэгъагъэри игъо шыпкыгъэу къыттыгъыгъ. ЫпэкІэ а отрас-лэм епхыгъэу бэрэ Іоф зэрэиІа-гъэр, кыныгъэхэм дэгъоу узэр-рщыгъуазэр ара ащ лъапсэ фэхъугъэр, хъаумэ нэмыкІ гухэлъ шыукыпкырыкыгъа?

— О кызырэпІуагъэу, зыгорэм къысфилотэнышъ нэІуасэ зыфэсшІынэу шымыгъэу, Адыгеим туризмэр зэрэщызэхэщыгъэм, кыныгъоу шыІэхэм, джырэкІэ зэшІомыхыгъэхэм дэгъоу са-щыгъуаз а отраслэм ильэсыбэ-рэ сызэрэхэтыгъэм ишІуагъэкІэ. Туризмэр Адыгеим икономикакэ къэкІуапІэхэм афэлажэу гъэп-сыгъэн зэрэфаем ехъылагъэу бэ къалорэр, ау, гухэкІ нахъ мышІэ-ми, зэшІохыгъэу шыІэр джырэкІэ бэп. А лъэныкьохэр къыдэ-тымылгытагъэу сфэлоштгеп пар-ламент едІунхэм тикомитет за-фигъэхъазырэ зэхъум. Ау Іофым лъапсэ фэхъугъэр кызырэкІо дэд. Комитетым ыцІэ туризмэмкІэ кызырэкІэ, ащІэ тыублэ-нышъ, адрэ лъэныкьохэу ты-зылгыІэсын фэхэкІэ тыІэ-кыжыгъэ, парламент ІофшІэным епхыгъэ а лъэныкьор зэшІотхы-щтэу ары сигъусэ депутатхэмкІэ тизэхъушыІэжыи зэритхъуа-гъэр.

Непэ зэрэгъэпсыгъэмкІэ, Адыгеим итуризмэ отраслэ лозунг-хэм, хабзэм зэрихъэрэ Іофыгъо-хэм зыкІи ямылгытыгъэу, ежы-ежырэу хэхъоныгъэхэр ешІых, амал зэриІэу ыпэкІэ лъэкІуагъ. Ар къыдэтлътэзэ тшІофшІэнкІэ псэуэми апэ игъэшыгъэн фэе Іофыгъохэу, лъэныкьохэу тлът-тэхэрэр дгъэнэфэгъэх. Бжыхъэм а Іофым къыфэдгъэзэжынышъ, парламент едІунхэм ащыдгъэнэ-фэгъэ Іофыгъохэр зэшІохыгъэхэ зэрэхъурэ шыкІэр тыуплэкІу-жыщт. Туризмэм игугъу тшІы зыхъукІэ нахъыбэмкІэ тыгу илыр Мыекьопэ районыр ары. Ау мы Іофым еклІаІаІэу иІэр нэмыкІ шыпкы. Адрэ районхэм туризм-эм епхыгъэу амалхэр ямыІэхэу пІон плъэкІыштгеп. Ащ тетэу зэрэгъэпсыгъэр районхэм япашэ-хэм агу къэдгъэкІыжы тшІо-игъуагъ. ЫпшъэкІэ кызырэщыс-Іогъэ зэкІэлъыкІуакІэм тетэу бжыхъэм спортымкІэ парламент едІунхэр зэхэщэнхэу тикомитет

рихъуагъ, а Іофым епхыгъэ кыныгъохэу шыІэхэм защытэ-гъэгъуазэ, ыцІэкІэгъэ материал-хэр тэугъоих.

— Мэээ зауІэ нахъ хъугъэн ПарламентыкІэм Іоф зышІэрэр. А пІалгъэм кыкІоІцІ шыукомитет законодательнэ акт гор-хэм кІэцакІо афэхъугъа, Къэралыгъо Советым — Хасэм изэ-хэсыгъэхэм ащыпхыригъэкІыгъэ-ха? Сыда ащІэ анахъу шыунаІэ зытжыгъэгъэтыгъэхэр?

— Зигъо шыпкыгъэу шытыгъ машІохэр шынэгъончъэу гъэп-сыгъэнхэм ехъылІэгъэ республи-кэ законным хэгъэхъожынкхэу фэтшІыгъэхэр. Бэмэ агу кынэ-жыгъ гъэрэкІо фэбэшхоу зыщэ-тым Урысыем имэзхэм мэшІо-шхохэу къащыхъугъагъэхэм зэ-рарэу, гумэкІыгъоу къатыгъэхэр. АщІэ зыпшъэрылхэхэр икъоу зымыгъэцэкІагъэхэр, пэщэ Іэнэ-Іэшхохэр зылахыгъэхэр зэрэщы-Іэхэм тащыгъуаз. Тхъэм зэриІон-кІэ, тиреспубликэ ащ фэдэ гумэ-кыгъо къыщыхъугъэп, ау чІы-опсым зыкызэришІыщтыр къэ-шІэгъуае. Джа Іофым епхыгъэ федеральнэ законным кІэу хагъэ-хъагъэхэр тэри республикэ зако-ным къыщыдэтлгытагъэх. Гушы-Іэм пае, псэупІэхэм яІгъэ-бІэгъу-хэм къащыкІырэ мэххэм машІо къащыхъугъэмэ, джы ыпшъэкІэ кыкІыщт унашъом емыжэхэу, чІыпІэ администрациехэм ма-шІор гъэкІосэгъэным, цыфхэр, псэупІэхэр ащ шыухъумэгъэнхэм епхыгъэ ифэшъошэ Іофыгъохэр зэрэхъанхэ фитхэ а законным егъэнафэ. ПсэупІэхэр, машІо кызыщыхъугъэ чІыпІэхэр, ежхэм яшъолыр икІыхъэ, къажухъан-хэ, машІор къыламыгъэкІотэн, народнэ дружинэхэр зэхачэнхэ, ошІэ-дэмышІэ Іофыгъохэр шы-Іэштхэу зэрагъэнафэрэр цыфхэм алыагъэІэсынхэ, нэмыкІ ифэшъо-шэ Іофыгъохэр зэрэхъанхэ фитых. ЗыцІэ къесІогъэ законыр апэрэ еджэгъумкІэ блэкІыгъэ зэхэсыгъом цыгътагъ, бэдззогъум тшІэщт зэ-хэсыгъом ятІонэрэ еджэгъумкІэ цыгътэнышъ кІуачІэ иІэ хъушъ.

Джащ фэдэу зигъо дэдэ закон Къэралыгъо Советым — Хасэм мэхъуогъум иІэгъэ зэхэсыгъом цыгътагъэри. ОшІэ-дэмышІэ кыныгъохэр кызыкыкІэхэкІэ федеральнэ гупчэм кыкІыщт ІэпыІэгъум емыжэхэу, республи-кэ бюджетым кызыкыкІэрэ мыл-кумкІэ кын кызыфыкыкІыгъэ-хэм Адыгэ Республикэм и Пра-вительствэ адеІон фитэу а зако-ным егъэнафэ. Законыр игъо шыпкыгъэу зэрэщытыр къэщып-къэжыгъэ бэмышІэу Адыгеим

ирайон зауІэ псыр къазышеум. Кын кызыфыкыкІыгъэ цыф-хэм республикэ бюджетым кы-хэкІыгъэ мылкъумкІэ псынкІэу ахъщэ ІэпыІэгъу аратын алъэ-кыгъ. ЫпэкІэ а Іофыр зэрэгъэп-сыгъагъэр угу къэбгъэкІыжынкхэу, тхылхэм ягъэхъазырын бырсырышхо зэрэпылгыгъэр ыкІи ащ ыпкы кыкІэу цыфхэм псынкІэу мылкъу ІэпыІэгъу ара-тын зэрамылэкІыщтыгъэм псэ-ури зэригъэтхъаусыхъыгъэр къэІогъэн пае. Кын хэфэгъэ цы-фыр тхылгыпІэхэр огъэтэрззы-фэкІэ кызожэн ылэкІыщтгеп, ащ кыфыкыкІыгъэ кыныгъохэр дэгъэзыжыгъэнхэм фэшІ псын-кІэу хэбзэ ІэпыІэгъу етыгъэн пае.

— Шъукомитет ина, хэ-та ащ ащІэ депутатхэр?

— Инэп, депутатипІэ ныІэп тызэрэхъурэр. Ау зэкІэри туризм-эм, чІыопсыр къэухъумэгъэ-ным, спортым хэхъоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэм, чІыопсым икъэ-кІуапІэхэр гъэфедэгъэнхэм агу-кІэ фэшгъэ цыфых, республикэм ирайоншІэ яІыкІох. ГушыІэм пае, Сергей Гусейновыр станицэу Джаджэм дэт щэ заводым иди-ректор. ГъомылэпхъэшІ произ-водствэм санитариемкІэ шапхъэу пылхъэм адэмьхырэ, зэтэгъэпс-хъэгъэ, тыдэкІи къэбзэ-лбабзэу гъэпсыгъэ, чІыопсым изытэт зэ-рар гори кыфэзымыхырэ ІофшІаІэу ар зэрэщытыр псэ-уми ашІэ. Арышъ, иІофшІаІэ ащ тетэу зыгъэпсын зылэкІырэ цыфыр тыдэкІи джащ фэдэу шыфэшІуэхэр шыгъэцкІыжы-гъэнхэм ыгукІэ ыгъэгумэкІырэ пашэу цыгъ. Къушъхъэхэр бэрэ кыкІуэхъэхэу шымытми, Гъозэ-рыплъ, Мыекьопэ районым ичІыпІэ анахъ дахэхэм бэрэ ащыІэрэмэ ащыщ.

Шъэо Аскэр Тэхъутэмыкьое районым щэпсэу, псэолэшІэ организации ин къалэу Красно-дар щегъэлажэ, шыІэкІэ-псэукІэ амалышІухэр иІэх. ЧІыопсым, экологием изытэт лгыплъэрэ, ащ епхыгъэ шапхъэхэр мыкубогъэ-нхэм ыгъэгумэкІырэ цыф. Ады-геим итуристическэ ыкІи нэмыкІ чІыпІэ дахэхэм бэрэ ашэ.

ХъокІо Вячеслав Теуцожэ районым иІыкІу. КъэкІокІырэ механизированнэ колоннэм ипа-щэу, Краснодар псыІыгыпІэм, нэмыкІ псыІыгыпІэхэм япхыгъэ ІофшІэнухэр иорганизацие егъэ-цакІэх. Псыр къыдзэмыгъэкІырэ псэуалъэхэр егъэпсых, егъэцкІэ-жыых, язытэт лъэплъэ. Псым, мэххэм, хъупІэхэм япхыгъэ Іоф-шІэн зэфэшъафхэм апылгышъ, чІыопсым изытэт зэщымыгъэкь-

гъэным ренэу ынаІэ тырегъэты.

ЗэкІэ депутатхэм зэфэдэ фиты-ныгъэхэр яІэх, зэфэдэ пшъэрыл-хэр агъэцакІэх. Арышъ, сэ зыго-рэм уасэ фэсшІынэу сипшъэ-рылхэп. Ау къасІомэ сшІоигъу сыд фэдэ Іофи зэфэдэ шІоигъо-ныгъэхэр фытиІэхэу ыкІи тигъэ-гумэкІэу тызэрэгъушыІэрэр, ет-хыжыгъэ Іофыр нахъ дэгъоу зэшІохыгъэ хъуным пае амал псэуэми тызэрэуасэрэр.

— ЗэкІэми партиие ыкІи фракције зэфэшъафхэм шыа-хъыщтыи. ЗыгорэкІэ ар ІофшІэным нэрыхъу фэхъуа? ШъуиелгыкІэхэмкІэ зэдэшъу-мыштэу кыхэкІырэба?

— Партиехэу тызыхэтхэм ямылгытыгъэу, зэкІэми типшъэ-рылхэр зэфэдэх. Ар зыфэкІо-жыырэр хэдзакІохэм цыхъэу къытфашІыгъэр къэдгъэшъып-къэжыныр ары. Ащ тыкыпкы-рыкІэ, сыдырэ Іофи нахъ еклІэ-кІэшІу кызырэфедгъотыщтым тыпылъ. ГушыІэм пае, сэ поли-тическэ партией «Справедливая Россия» зыфилорэм ыцІэкІэ зы хэдзыпІэ коим депутатэу сыщы-хадзыгъ, а партием ифракције сыхэт. ХъокІо Вячеслав полити-ческэ партией «Единэ Россием» хэт, ау зы мандат зІэ хэдзыпІэ коим цыхадзыгъ, а партием иф-ракцијеу Къэралыгъо Советым — Хасэм цызэхэщыгъэм хэмытэу идепутат пшъэрылхэр егъэца-кІэх. Сергей Гусейновыр фрак-цией «Единэ Россием» хэт. КызырэсІуагъэу, политическэ еплъыкІэхэу, еклІаІаІэхэу тшІэ-хэр пэрыхъуу къытфэмыхъухэу Іоф зэдэтэшІэ.

— Парламентым иІофшІэн шэны зэрэфэхъугъэу, бэдззогъум шІыщт зэхэсыгъом ыуж гъэ-мэфэ каникулхэр Къэралыгъо Советым — Хасэм иІэщтхэу къытшІошІы. Бжыхъэм Іоф-шІэныр ежыгъагъэхэмэ, Парла-ментым изэхэсыгъохэм къа-хэщыгъащт Іофыгъо горэхэр шыуипортфель дэлъха, цызэ-ІушъогъаІэхэа?

— СэркІэ ар ІофыгъуакІэу щыт. Каникулхэр зырагъажэхэ-рэм зауыхыжхэрэм джырэкІэ хэсшІыкІ шыІэп. ТиІофшІэн зедгъэжыгъэм къыщыублагъэу тидепутат ІофшІэн псынклагъэу хэтлхъагъэм кыкІетымыгъэчы-гъэу мы мафэхэм тикомитет хэт-хэмкІэ Іоф тэшІэ. Бэдззогъум и 8-м Шытхъалэ дэт химкомбина-тым ипашэхэр къедгъэблэгъагъэх, ыпэкІэ Къэралыгъо Советым — Хасэм иІэгъэ парламент едІун-хэм ащаштэгъэгъэ Рекомендаци-ехэм агъэнафэщтыгъэ Іофыгъохэр

гъэцэкІэжыгъэ зэрэхъухэрэм тытегушылагъ. Ахэм къыдалгы-тэщтыгъэхэм ащыщ автоматикэ шыкІэм тетэу жьым изытэт зы-уплэкІушът станицехэр чІыпІэ зауІэ ащигъэуцунхэу химкомби-натым игъо зэрэфальгъугъагъэр. Ар агъэцэкІэжыгъэ, станицэу Хан-скэм пэмычыжъэу зы станице шагъэуцугъэу Іоф ешІэ. Джыри станицыІу предприятием къыщэ-фыщт. Зыр станицэу Джаджэ ылъэныкьокІэ, адрэр къалгъэу Апшеронскэм ылъэныкьокІэ ша-гъэуцунхыгъ. Ахэм къатырэ къэ-бархэр ежы предприятием Адыгэ Республикэм экологиемкІэ и Комитети автоматическэ шыкІэм тетэу алгыІэсыштых, къэбархэр хэти шІоушъафынхэ умылэкІын-хэу гъэпсыгъэщтых. Арышъ, предприятием жьыр еушІоими, емыушІоими нафэ къэхъушът, игъом ифэшъошэ Іофыгъохэр зэ-рахъанхэ алгъэКІынэу гъэпсы-гъэщт. Чъэпыогъум и 1-м ехъуІэу станицехэр гъэуцугъэнхэ фаеу шытышъ, а Іофым комитетым тыщытегушыІэгъагъ. Экологием изытэт уплэкІугъэнымкІэ ар хэхъоныгъэшІоу лгытэгъэн пае. ГухэкІ нахъ мышІэми, парламент едІунхэм агъэнафэщтыгъэ пшъэ-рылхэм ащыщэу зы лъэныкьо мыгъэцэкІэжыгъэу къэнагъ. Жьым изытэт зыуплэкІурэ къе-кІокІырэ лабораторие Адыгэ Рес-публикэм и Правительствэ къы-щфын фаеу шытыгъ. Ау кІэлэ-еггаджэхэм ялэжыпкІэ къэлэты-гъэн фаеу пшъэрылхэу къэуцугъ, джащ фэдэу район зауІэ псыр къазышеум цыфхэм ахъщэ ІэпыІэгъу ятыгъэн фаеу хъугъагъ. Ахэм апкы кыкІэу лаборатори-ер къащфын алгъэкІыгъэп. Къи-хъащт ильэсым нахъ класэ мы-хъоу а Іофыри зэшІохыгъэ хъу-ным тыщэгъыгъ.

— Бжыхъэ лъэхъаным еп-хыгъэ гухэлъхэм уакыщыцуц тшІоІыгъагъ.

— Бжыхъэ лъэхъаным тефэу зэшІотхы тшІоигъо гухэлъыи зыдэтлгыгъ. ЫпшъэкІэ кызырэ-щысІуагъэу, спортымкІэ парла-мент едІунхэр зэхэщыштых. Ащ дыкІыгъоу экологием изытэт мы-укъогъэным епхыгъэ Іофыгъо-хэри зетхъащтых. Бэрэ ягугъу ашІы бытовое пыдзэхэр пыгъэхэр утилизация шІыгъэнхэм, зэхэ-шыпыкІыгъэнхэм ыкІи ахэм пкыгъо горэхэр ахэшІыкІыгъэн-хэм япхыгъэ кыныгъохэм. Ау джырэкІэ а кыныгъохэр зэшІо-хыгъэ хъугъэхэп. ТшІэн тлэкІы-гъэ закьор пыдзафэхэр аІызыхы-рэ предприятиехэу Адыгеим ит-хэм япашэхэр а Іофым ехъылІэгъэ зэлукІэу къалэу Москва шыІа-гъэм зэрэдгъэкІогъагъэхэр ары. ТапэкІэ а темэм нахъ игъэкІо-тыгъэу зыфэдгъэзэн тыгу хэлъ.

— ПарламентыкІэм иІоф-шІэн зыригъэжыагъэр мэээ за-уІэ нахъ хъугъэнышъ, уплэкІуи ІофшІэным къепІолІэнышхо цымыІэнкІи пшІэхэнэп. Арэу цытми, ащ епхыгъэ гухэлъ го-рэхэри зыдэшІугъыгъа?

— Узырэщыгъуазэу, бэмышІэу парламент едІунхэр тикомитет зэхэщыгъагъэх. Ащ цыгътгъэзэ Рекомендациехэм агъэнафэрэ Іофыгъохэр гухэлъ къодыехэу тхылгыпІэм къытенэжыынхэу щытхэп. Ахэр гъэцэкІэжыгъэ зэрэхъурэ шыкІэм «Правительствэ сыхъатым» тегъэпсыкІыгъэу бжы-хъэ лъэхъаным къыфэдгъэзэ-жышът, дгъэнэфэгъэхэм ащыщхэр зэрагъэцакІэхэр тыушІыкІушът.

— Тхъауегъэпсэу, Рэмэзан, тшІуцІэхэм дэсэуапхэр кызы-рныжыгъэмкІэ.

СЭХЪУТ Нурбий.

Сурэтыр Іэшынэ Асалъан тырихыгъ.

ШАПСЫГЪЭ КЪО-
ДЖЭ цыклоу Псэйт-
тыку шапугъэу ыкIи шалэ-
жыгъэу, нэужым ИэнэтIэшхо-
хэр Краснодар краим ичыплэ
зэфэшхьафхэм ашызылы-
гыгъэ Ахэджэ Мурат Казбек
ыкьор 1962-рэ илэсым бэдзэ-
огъу мазм и 18-м къэхъугъ.
Ятэу Казбек Адыгэ къэралы-
гъо кIэлэгъэджэ институтым
ифизикэ-хысап факультет
кыуыхыгъэу Мыекьуапэ шы-
лажэщтыгъ а уахътэм, янэу
Луизэ а институт дэдэм фило-
логиемкIэ ифакультет иаужыр
курс щеджэщтыгъ. Мурат Мые-
кьуапэ кышыхыгъ, ным ака-
демическэ отпуск къаихын
фаеу хъугъагъэ, Иоф ашIэзэ
еджэрэм апшъэрэ еджапIэр
къадиухыжыгъагъ. Сабый цы-
кIу пылгыгъ нахь мышIэми,
Луизэ институтыр дэгъу дэдэкIэ
кыуыхыгъагъ.

Казбек Псэйттыку шыщ,
Луизэ Уджыхъу Юсыф ыпхъу,
Гъобэкьуае шыщ, шапугъ, ша-
лэжыгъ. Тхъэм кырипэсы-
гъэу жэбзэ къэбзэ дахэ Iулъ,
IупкIэу мэгушIэ. Бэ темышIэу
зэшхьэгъусэхэр Псэйттыку къэ-
кIожых, илэсый чIыплэ еджа-
пIэу N 18-м факультетэу къа-
ухыгъэхэм атетэу Иоф шапIэу
аублэ.

Казбекрэ Луизэрэ сабыиплI
зэдапугъ, зы кIалэрэ пшъэ-
шгышхэр: Мурат, Саид, Зарем,
Замир. Нафэ къуаджэм удэсэу,
адыгэ унагъо уисэу, гуаши
пшыкьохэри уилэхэу еджапIэм
Иоф шыпшIэныр къызэрыкIоу,
IэшIэхэу зэрэщымытыр. Ау
узэгурыIоу, зэдэбгаштэу, узэ-
фэгумэкIыжэу Иоф зэдапшIэ-
мэ, къин пстэури зэкIэкIо, гу-
хэлъэу уилэр шыIэныгъэм шы-
пхырыошхы. Ащ тетэуи хъугъэ
Казбекрэ Луизэрэ Иоф: мыр сэ
силофы, модрэр о уилофы амы-
Iоу, ИофшIэн пстэури зэдагъэ-
цэкIагъ, унэгъо хатэр алэжыгъ
зэрифэшъуашэу, былымхэр,
шагубзыухэр ахьугъэх, уни
ашIыгъ. КIэлэу къэпIон хъу-
мэ, къоджэдэхсэм закъыша-
рамыганэу лэжъагъэх. Къи-
ныгъ, ау ныбжьыкIагъэх, акIуа-
чIэ изыгъ, чэфыгъэх, ашIэрэм
кIэгущIуштыгъэх. Сыдэу зэ-
хъуи, ясабийхэм япIун-лэжын
зышагъэгъупшагъэп, Иофы-
шхо адашIагъ. Ар пкIэнчъэ
хъугъэп, еджапIэри, апшъэрэ
заведениехэри апIугъэхэм
къаухыгъэх, чIыплэ зэфэшъ-
хьафхэм щытхъу апылэу ашэ-
лажэх. Нымрэ тымрэ шысэ-
техыпIэшIу афэхъугъэх, ахэм
акIырыпIыхъэзэ мэпсэух, мэ-
лажэх.

Тымрэ нымрэ еджапIэм Ио-
фшIэ зыкIохэрэм, Мурат цы-
кIум зыщыгъо уахътэ къыфа-
кIоштыгъэ. Унэри, шагури зэ-
гъокI шыпкьэ хъугъэхэу кы-
шыхыштыгъэ. Шыпкьэ, нэ-
нэжыр унэм къинэщтыгъ, ау
ныомрэ кIэлэцIыкIумрэ хъатэу
гушIэгъу зэфэхъуштыгъэхэп:
нэнэжыр къэбарIотэным фэ-
шэгъагъэп, тхакIи еджакIи
ышIэщтыгъэп.

Гъунэгъу бзылгыгъэхэр
чэу пчэIум кылуIысхъэхэти,
къуаджэм къышекIокIырэ къэ-
бархэр къызэфалуатэщтыгъэ.
Зым зы Iэпыу, къэзэрэмы-
гъэгущыIэжыныхэм Иофыр нэ-
сыштыгъэ. Зэщыхъэхэу хъу-
штыгъэ. Бзылгыгъэхэм язе-
кIуакIэ кIэлэцIыкIум шIогъэ-
шIэгъоныгъ. Зэгорэм ар ным

еупчыгъ: «Мам, тигъунэгъу
бзылгыгъэмэ сыд пае дисцип-
линэ ахэмылъа? Зым кылуа-
тэрэм адрэхэр едэлхэрэп, за-
гъэгусэ, зэкIэри кызэдэгъу-
шыIэх, къалоштыр къызэрэгъа-
Iорэп».

КIэлэцIыкIум кылуагъэхэр,
ащ игулыгътэ зынэсырэр ным
гъэшIэгъоны шыхъугъэх: «дис-
циплинэ» гушIэри хэт кы-
лоу зэхихыгъ шуIуа? Еплъ ащ:
нахьыжъхэм язекIуакIэхэм
мыхъунэу къахафэхэрэм гу
альетэ, зи арымIошъурэми,
еумысых.

КыкIэлъыкIорэ мафэм дэ-
хэцIыкIоу ыфапи, Луизэ кIэлэ-
цIыкIур еджапIэм зыдишагъ.
Ащ кышIилэгъугъэхэр Мурат
гъэшIэгъоны кышыхыгъэх,
илэгъу гъунэгъу кIэлэцIыкIу-
хэм къафилотэжыныр икьугъ.

Бэдэд кIэлэцIыкIум упчIэу
кыфэтэдджыгъэхэр. Ахэм ар-
дэдэм джэуап яптыжыным
шуагъэ кыхыштыгъэп, игъо-
рыгъозэ гурагъэлонхэ фэагъэ.
Ащ тетэуи хъугъэ. Дэгъоу Мурат

гъэп, охътаби ыгъэкIодышты-
гъэп. Зыгорэ кыгурымылуагъэ-
мэ, кIэупчIэщтыгъэ, дисципли-
нэ дэгъу хэлъыгъ».

НэмыкI кIэлэгъаджэхэми
кызэралотэжырымкIэ, шып-
кьэныгъэ хэлъыгъ Мурат, хьалэ-
лыгъ, кыдедджэхэрэм адеIэ-
щтыгъ, зэхэщкIо мыдэу шы-
тыгъ. Иофтхьабзэ горэхэр клас-
сым е еджапIэм шагъэхьазырхэ
хъумэ, апэрэ Iэпылэгъоу кIэлэ-
егъаджэм ялагъ. Апшъэрэ клас-
схэм ашеджэ зэхъуми, Мурат
иеджэн кыкIыригъэчыгъагъэп.
Дышгъэ медалькIэ Псэйттыку гу-
рыт еджапIэр кыуыхыгъ.

Мурат сэнэхъат фэхъуштэу
кыхихыштым куоу егупшыса-
гъэу шытыгъ, еджапIэм чIэсызэ,
шу ыльэгъурэ сэнэхъатым зы-
фигъэхьазырэу ыублэгъагъ. Ны-
тыхэм а уахътэм Иофэу ашIа-
гъэми шуагъэ кытыгъ: зэкIэ зэ-
дегупшысагъэх, зэгурылуагъэх,
яеплъыкIэ-шIыкIэхэр зтефагъэх.
ПкIэнчъэу алуагъэп: «Зы акъы-
лыр дэгъу, акъылитIур ащ нахь
дэгъужь». Ащ тетэу Ахэджэго

хъэ зыримыгъэ-
шIэу директоры-
кIэр Иофым фе-
жъэ, чэши мафи
зигъэпсэфырэп,
ылэ илэхэми гъэ-
псэф аритырэп,
тIэку-тIэкузэ Иоф-
хэр зыпкь иуцо-
жыхъу еублэ. А
ИофшIаIэр афэ-
мыуIоIчIэу лъэIу
тхыль къэзыти Iу-
кIыжыгъэхэри,
ежъ IуигъэкIыгъэ-
хэри къэхъугъэх.
Бэ темышIэу за-
водым кытырэ
продукциеми,
псэолъэшIыным
язытет хэхъуагъ.
ДиректорыкIэм
ищыпхъу зилэтыгъ,
лытэныгъэххо
фашIэу аублэ.

ИэнатIэр ылэ
кыригъэхьагъэу,
ИофшIэнэу зыфэ-
гъэзагъэри ыгу

ШушIэныр гъогогъоу иIагъ

кыгурылуагъэр гушIэжъэу
нымрэ тымрэ бэрэ къалошты-
гъэр ары: «Умьеджэмэ, умы-
гъас, умыгъасэмэ, убзакъ».

Ыныбжэ икьоу, гъунэгъу
кIэлэцIыкIухэу ежъ нахьыжъ-
хэр зыдэкIохэрэ еджапIэм
ежъыри кIо шIонгуагъ. Заулэрэ
ны-тыхэм ягъусэу кIуагъэти,
нэмыкI дунай цыкIу шIагъо
хахъэрэм фэдэу кышыхъу-
штыгъ. Ащ тетэу уахътэр лы-
кIуагъыштыгъэ, Ахэджагомэ якIэ-
лэцIыкIу зыкIэхопсыштыгъэ
мафэри късыгъ.

ИцIыкIугъом кышгъэгъэ-
гъэу нымрэ тымрэ акIырыпIы-
ным, шысэ атырихыным Му-
рат ясэгъагъ. Ятэ-янэмэ ары-
гушхоштыгъ, а лъэхъаным
апшъэрэ шIэныгъэ иIэу къуа-
джэм дэсыгъэр мэкIэ дэдагъ.

Тымрэ нымрэ зышылэжъэхэ-
рэ еджапIэм шыбзэдджэныр,
дэу еджэу ыцIэ шыралоныр
емыкIу шыпкьэу зэрэщытыр
кIэлэцIыкIум кыгурылуашты-
гъэ. Шэн дэгъоу кыздишта-
гъэмэ ашыштыгъэх шырытны-
гъэр, дэгъу дэдэу еджэми, илэ-
гъухэм ямыпэгэкIыныр, за-
шъхьащиIэтыкIыныр кызэрэ-
римыгъэкIуштыгъэр.

Апэрэ классым кышгъэгъэ-
жъагъэу «тфы» шъху предмет-
хэмкIэ илагъэп. Иапэрэ кIэлэ-
егъэджагъэу ХыдзэлI (Устэ-
кьо) Хъарыет Юсыф ыпхъум
мары кылотэжырыр: «Еджэ-
ным ыльэныкьокIи, ишэн-зе-
кIуакIэхэмкIи классым исхэм
Мурат къахэщыштыгъ. Анахь
еджэкIо дэгъоу егъэджагъэмэ
ащыц. Рэхъатэу, темыгупшы-
сыкIэу кIэлэгъаджэм кылуа-
тэрэм едэлуги, кызыгуригъа-
лоштыгъ, унэ гъэцэкIэнхэм Иоф
адишIэ хъумэ, къин ыхъушты-

Мурат Кубанскэ технологиче-
скэ университетым ипсэолъэшI
факультет чIэхъэ ыкIи дэгъоу
къеухы. Ау ащ кышыгушхэрэп,
«ШIэныгъэ лыерэ сэнэхъат лы-
ерэ хъурэп» зыфилорэ гушIэ-
жыым фэшъыпкьэу Кубанскэ
къэралыгъо университетым
чIэхъэ, Иоф ышIэзэ, ари дэгъоу
къеухы.

Бэ темышIэу ученэ степень
къыратынышъ, шIэныгъэлэжъ
хъуным пае научнэ ушэтынхэр
ешIых. Диссертациер пхыре-
гъэкIы, техникэ шIэныгъэхэмкIэ
кандидат мэхъу. КIэлэ губзыгъэ
ищыгъэ дахэм Иофхэр псынIэу
лэкIуагъэх, Краснодар краим
ипашэхэм цыхъэ къыфашIи, къа-
лэу Крототкин дэт псэолъэшI
предприятие иным прорабэу
щылэжъэрэ адыгэ кIалэр гене-
ральнэ директор а предприяти-
ем фашIы.

Шыпкьэр пIон хъумэ, ны-
тыхэр а уахътэм гумэкIым зэлъи-
штэгъагъэх: Мурат яагъэрэ сабий,
ныбжьыкI, ИофшIэпIэшху пащэ
зыфашIыгъэр, цыф мин пчъагъ
заводым шылажъэрэр, пред-
приятием нэмыкI ИофшIапIэхэ-
ри епхыгъэх.

Цыфхэм уагурылоныр ыкIи
кыбгурылонхэр, рабочэхэм зы
бын фэдэу зэдиштэу Иоф зэда-
шIэным иамалхэр кыхэхыгъэн-
хэр, ИофшIэпIэшху «ишъэф-
хэр» къэгъотыгъэхэу гъэфедэ-
гъэнхэр Иоф псынIагъоу зэрэ-
щымытыр директор ныбжьы-
кIэм ышIэщтыгъ. Охътэ кIэкIым
кыкIоIцI отделхэм япашэхэр
игъусэхэу заводым изытет зэ-
ригъэшIагъэ, зи узыгъэгущIон
Иофым хэлъыгъэп, тыдэкIи зэ-
щыкьуагъэу, зэгорэм предприя-
тие пэрытэу шытыгъэр зэхэтэ-
къоным нэсыгъагъ. КIыхъэ-лы-

рыхыгъэу, ишъыпкьэу Иоф
ышIэзэ, кIалэм ишыIэныгъэ зэ-
хьокIыныгъэ фэхъу. Ежъыри гу-
лымытэу политикэм хэхъагъэу
мэхъу: къэлэ советым идепута-
тэу хадзы, 1996-рэ илэсым
Крототкин къэлэ Думэм пащэ
фэхъу. Илэситфэ а ИэнатIэр зэ-
рихьагъ. Краим иадминистрации
нэужым рагъэблагъэ 2001-рэ
илэсым. ИэнэтIэ цыкIоп кыфа-
гъэшъошагъэр: фитыныгъэ зилэ
лIыкIоу краим изаконодатель-
нэ ЗэлуIкIэ губернаторым Мурат
егъаIо. Ащ ыуж къэбарзехъэ
амал жъугъэхэм яИофшIэн фэ-
гъэзэгъэ край департаментым
пащэ фашIы. Джащ тетэу ИэнэтIэ
лъэоянэхэм дащасэу шапсыгъэ
кIалэр Краснодар краим ивице-
губернатор хъугъагъэ.

«Сыдрэ Иофтхьабзи бзыпхъэ
иI» алуагъ. АдыгэлI Iушэу Къэ-
занэкъо Джэбагъэ ылогъагъэри
мыш фэд: «Иоф цыкIу шыIэп,
лIы цыкIу мэхъу нахъ». А гу-
шIэ шэрыохэм ямэхъанэ дэ-
гъу дэдэу Мурат кыгурылуа-
гъэу шытыгъ. «Иоф цыкIу шы-
мыIэу, Иофышхо хъун ыльэкIы-
штэп, — ылоштыгъ Мурат. —
Хышхоми лъапсэу илэхэр псы-
хъо цыкIу минипшI пчъагъэу
хэлэджэжъэрэр арых. Арышъ,
Иоф цыкIухэр пыз-нэз пшIыхэ
хъуштэп».

Шыпкьэу, Иоф пстэуми Iун-
кIыбзэ афэхъужырыр амалыр
ары. Ары шъхъае, сыд ащ икьэ-
гъотыкI? IэшIэхэп, зэкIэми ащ
ыльапсэ екIоллапIэ фагъотырэп.
Амал-къулайхэр къэзыгъоты-
хэрэр лIыгъэ зыхэлхэр, гумы-
псэфхэр, цыф Iушхэр, зисэнэ-
хъат шу дэдэ зыльэгъухэрэр
арых. А шэн пстэури зэлугъэ-
кIагъэхэу хэлъыгъэх Мурат. Сыд
фэдэ Иофи, къин дэдэми, хэкIы-

пIэ зимылэ фэдэми, кIалэм амал
къыфигъотыштыгъ. Джащ пае
иИофшIэгъухэми, зышIэрэ цыф-
хэми шъхьаIафэ фашIыштыгъ
Мурат. Узэрыгушхон кIэлагъ
ар. Акъылышхо илагъ ыкIи цы-
фышIу дэдагъ. ГумэкIэу, лъэ-
гъун иIэу тефэрэр кызэкIыгъэ-
кIожыштыгъэп.

ИлIыгъи, ыкIуачIи, иIушы-
гъи, ИофшIэным шульэгъоу
фыриIэри — зэкIэ ИофшIапIэу
зылуIыгъэхэм къашигъэлъэ-
гуагъ. Анахъэу сэнаушыгъэу
хэлхэр кызышъыIэуиыхыгъэр
вице-губернатор ИэнатIэм зы-
Iотыр ары. Краснодар краим
иадминистрации илэшъхэтет
игуадзэу шытыгъ аужырэ илэс-
хэм, край кIоIцI политикэм
иИофхэр зэшIуиыхыштыгъэх. Ащ
анахь зэпхыныгъэ-зэдэлэжы-
ныгъэ зыдырилагъэхэр зэкIэ ха-
бзэм икьутамэхэр, зыгъэлоры-
шIэжыным ыкIи хэбзэухъума-
кIохэм яорганхэр, къэбарзехъэ
амал жъугъэхэр, политическэ
партиехэр, общественнэ орга-
низациехэр арых.

Цыф лъэпкэ зэфэшъхьафы-
бэ зышыпсэурэ краишхом шы-
лаIэмрэ политикэмрэ зэблэуны-
гъэ ямыIэу, зыпкь итхэу шы-
гъэпсыгъэнхэмкIэ ахэм зэкIэ-
мэ мэхъанэшхо ялэу шыт. Кра-
им цыф лъэпкэ зэфэшъхьафи
120-м нахьыбэ щэпсэу. Мурат
пэшэныгъэ зыдызрихъышты-
гъэ край кIоIцI политикэм иИоф-
шIэнхэр зэрифэшъуашэу зэрэзэ-
хишэщтыгъэхэм кыхэхьыкIэ,
зэкъошныгъэм ыкIи зэдэлэпы-
Iэжыныгъэм альэныкьокIэ лъэпкэ
зэфэшъхьафхэм зэфыштыкIэ
дэгъухэр ялэ хъугъэх. Краснодар
дэтхэ адыгэ Унэм ыкIи Адыгэ
хасэм яИофшIэнхэри зэрифэ-
шъуашэу зэхашагъэх, къэгъэ-

АКЪУ-м ИСКУССТВЭХЭМКІЭ ИИНСТИТУТ ЦАГЪЭУЦУГЪЭ МЮЗИКЛЭУ «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА» ЕХЪЫЛАГЪ

Шульэгъу мыгощыгъэр

Илъэс къэс Адыгэ къэралыгъо университетым шызэхашэрэ ныбжьыкІэ мэфэкІ-фестивалэу «Студенческэ гъатхэр» зыфи-лорэр шэпхъэ дахэ хьугъэ. ШІэ-ныгъэ гъушъэ къодыгъэр ятыгъэныр арымырзу, ныбжьыкІэ-хэм шыІэныгъэм бгъу пстэумкІэ дырагъэштэн альэкІэу, ащ хэлъ гушІуагъуи, гумэкІи зэхашІэу, пэрыохъу зэфэшъхьафхэм ащымыщынэхъу ашъхьадэкІынхэ, ахэр кызыранэкІынхэ ыкІи сыд хьугъэкІи кызытэмыуцохъу, агу амыгъэкІодэу апекІэ лыыкІотэнхэ амалхэр еджэпІэшхом шарагъэгъотых, шыІэныгъэм фалпх. ЗыцІэ къетІогъэ фестивалым ипрограммэ хэлъытагъэу, мыгъатхэ, зэлъашІэрэ драматургъу Шекспир иповестэу «Ромео и Джульетта» тыхыгъэ мюзикльы АКЪУ-м искусствэхэмкІэ иинститут цагъэуцунур джары кызыхэкІыгъэр.

Ар анахъэу зигулыгъэ кыыхыгъэр институтым ипедагог-психологъу, концерт ІофшІэным икІэщакІоу Галина Рева ары. Спектаклэм игъэуцун ар фэгъэ-зэгъагъ. Мюзикльым игъэхъазырын мээитІу текІодагъ, ащ ныбжьыкІагъ хэлъытагъ: курс зэфэшъхьафхэм ащеджэхэрэр, университетым икышъокІо ансамблэу «Нартхэм» (Іэшъхьэтетыр Шагудж Казбек) хэт студентхэр. Роль шъхьалэр — Джульеттэ

рылъ кІалэм ыгъэцэкІагъ. Джащ фэдэу, леди Капулетти ироль — Валерия Болтановам, леди Монтеки — Валентина Ломидзе кызырарыгъэхэм, зэкІэ мюзикльым еплыгъэхэр лъэшэу агъэрэзагъэх.

Спектакль-мюзиклэу «Ромео и Джульетта» «2011-рэ илъэс — студентческэ гъатх» зыфи-лорэ фестивалым и Гран-при кызырэфэгъэшъошагъэм, ар творческэ ІофшІэгъэ ІапкІэ-лъапкІэ зэрэхьугъэр кыушыхьатыгъ. Сыда зынахъ ІушІуэгъу гухэкІ мыхъужьыр темэр кызылІотыкІыгъэ произведениеу, лэшІэгъу чыжъэхэм ялыуз-гууз зыхъ-лым непэрэ мафэхэм ныбжьыкІэхэм зыкІыфагъэзагъэр? Мыщ фэдэ упцІэр ухэтми пшъхъэ кысладэ. Роль шъхьалэр гукъэ-бзэгъэ шъхьалыгъэжыр кыы-хъщэу кызышыгъэ Жьэкъщэ-кьулэ Маринэ иджэуап ащкІэ тызэригъэжагъэп.

— Шульэгъу кыабзэм итемэ ныбжьыгъэр, ар шыагъэ егъашІэм, шыІ ыкІи шыІэшт, — еІо пшъа-шъэм. — Ащ уфэшъыпкызынур, улыкІошъуныр, уигугъэ ыкІи уигушыІэ, гум шыІІэрэм уямы-пцІыжыныр лыгъэм ычІы-пІэх. Классическэ произведе-ние инымкІэ, сыд хьугъэкІи, гъогу зафэм удэхынэу зэрэ-щымытыр кытІогыкІынэу ты-фэягъ. Анахъэу джырэ охътэ плыырымкІэ мыр акылышхо зыхэлъ тхыгъэу, гъэсэпэтхыдэ инэу тлытагъэ.

Фестивалым апэрэ лъэбэ-къур шызышыгъэ мюзиклэу «Ромео и Джульетта» ныбжьы-кІэхэм ямызакъоу, зэрэспуб-ликэу арагъэлъэгъумэ ашІо-игъоу мэлылъфэгъум и 27-м 2011-рэ илъэсым АР-м и Къэра-

лыгъо филармоние кышцагъэ-лъэгъуагъ, ягуапэу цыфыби еплыгъ.

ЖьоныгъуакІэм и 24-м къа-лэу Краснодар, культурэмрэ ис-кусствэмрэкІэ Кубанскэ Къэра-лыгъо университетым, Адыгеим студентхэм мюзиклэу «Ромео и Джульетта» кышцагъэлъэгъуагъ. Ігуतेо зэпымыужьэу залыр зэ-тезычыщтыгъэр спектаклэр агу зэрэрихыгъэм ишыхьатыгъ. Ар-тист ныбжьыкІэ пэпчъ еджэпІэ-шхом ыцІэкІэ дипломхэр кыы-ратыгъэх. Адыгэ пшъэшъэ шы-кІашІоу, Джульеттэ ироль кы-зышыгъэу, мэкъэ дахэ зыІэ Жьэкъщэ-кьулэ Маринэ театрэ искусствэ гъэшІэгъоным джау-щтэу апэрэ лъэбэкъу дахэр ши-дзыгъ. ОрэдкъэІоным имыза-къоу, Маринэ драматическэ ак-трисэ дэгъу хъун зэрилъэкІы-щтым гу лыуегъатэ. Ежъ пшъа-шъэри искусствэм илъэныкІоу зэфэшъхьафхэмкІэ зыкызы-Іуихын амалыр кыІэкІахъэ зэ-рэхьугъэм егъэгушІо, бэмэ ащ арагъэгупшысэ.

Жьэкъщэ-кьулэ Маринэ Кош-хьэблэ районымкІэ къуаджэу Фэдз кыышыхъугъ, шапІугъ, джы яунагъокІэ Мыекъуапэ шэ-псэуэх. НыбжьыкІэгур гугъэ Іэ-шІухэмкІэ зэлыпкІагъ, икІэсэ орэдым гъусэшІу фэхъуным кІэхъопсы, фый. АщкІэ макъэм-кІэ Іоф кыдэзышІэрэ икІэлэ-егъаджэу, зэлъашІэрэ артисткэу Нэхэс Тэмарэ лъэшэу фэраз, нэ-мыкІ предметхэмкІэ езыгъаджэ-хэрэми лытэныгъэ афешІы, шІэныгъэ куухэр зыІэкІэльхэу, ахэмкІэ къадэгощэрэ Алла Со-коловар икІас, ащ игъэсэпэтхы-дэхэр пшъашъэм егъэлъапІэх. Жьэкъщэ-кьулэ Маринэ шыІэ-ныгъэм кІэдзІуыкІын, ащ хэлъ Іэ-шІугъэ-фэбагъэм ежъ ышъхьэкІэ хьахъо фэзышІын зыІэкІырэ ныбжьыкІэ сэнаушхэм зэрашы-щыр гъуащэрэп. Маринэ орэ-дыІо купзу «Ошъутенэм» иорэ-дыІу, АР-м иартист ныбжьыкІэ-хэм яконцертхэм ахэлажъэ, мэ-къэ дахэкІэ ижырэ ІушІуэгъу орэдхэр кызырІохэрэм гугъа-пІэ кыуеты тапекІэ ащ лъэпкэ искусствэм гъэхьагъэхэр ши-шІынхэу.

Жьэкъщэ-кьулэ Маринэ иапэ-рэ роль ин Шекспир иповесть нэшхъы дэдэу «Ромео и Джуль-етта» зыфиІорэмкІэ кышІынэу хьугъэми, ышъхьэкІэ ІушІуэгъу насып дахэ ІукІэнэу, игухэльхэм ямыщыжъэу, лъэгъо зэныбжэ-лъэпкэ искусствэм шыпхыри-щынэу фэсэІо.

**МАМЫРЫКЪО
Нурмет.**

Сурэтхэр спектакль-мюзик-льыр кІозэ тырахыгъэх.

лъэгъонхэр, концертхэр ащэ-Іэх. ШІэныгъэлэжъ цІэрыІоу Краснодар шыпсэурэ Хьагъур Айтгъчыныбжы илъэс 75-рэ зэ-рэхьугъэр игъэкІотыгъэу къа-лэм бэмьшІэу шыхагъэунэфы-кІыгъ. Ащ фэдэ Іофтхьабзэу краими республикэми къаше-кІокІыхэрэр бэ. Хэгъэгу зэо-шхом иветеранхэу краими рес-публикэми ащыпсэухэрэр бэрэ зэІокІэх, зэгъусэхэу экскурсие макІох. Ахэм кІэщакІоу яІэхэр край кІоцІ политикэр зезыхъэ-хэрэр арых.

Мэхъанэшхо зыІэ Іофэу Ахэ-джэго Мурат ылъытэщтыгъэр, джыри алгытэрэр кадрэхэм якыыхьын, ахэм Іоф адэшІэ-гъэныр ары. Сэнэхьат гъэнфа-гъэхэр зыІэхэр, ІофшІэныр Ішу зыІэгъухэрэр экономикэми политикэми ящыкІагъэх. Кадр-рэхэр кыыхьыгъэнхэм, гъэсэ-гъэнхэм, ІофшІапІэмэ аІугъэ-хьэгъэнхэм, ІэпыІэгъу ахэм ятыгъэным вице-губернаторыр ренэу ауж итыгъ, бэдэд кыдэ-хьуштыгъэри. А лъэныкъомкІэ ІофшІэнышхохэр ежъ ышъхьэ-кІэ ыгъэцэкІагъэх. Іофэу ышІа-гъэм осэшхо кыфашІыгъ, 2009-рэ илъэсым игъатхэ Уры-сыем и Президентэу Дмитрий Медведевым Зэкъошныгъэм иорден Ахэджэго Мурат кы-фигъэшъошагъ.

Мыщ фэди кыыхэкІэу хъу-гъэ. Къалэу Новороссийскэ имэр дзеу Іоф зэришІэрэм пае иІэнатІэ ІуагъэкІыгъагъ. КІэу мэр хадзын фэягъэ, ау куп гор-рэм Іофхэр кызызщыгъакъо-щтыгъэ, иягъэ лъэшэу кыгъа-кІоштыгъэ, хэдзынхэм пэры-охъу афэхъунхэм ищынагъо шылагъ. Нэбгырэ зауІэ зэкІэ-лтыкІоу къалэм агъэкІоуагъ, ау зэхъокІыныгъэ Іофым фэ-хьуштыгъэп. Губернаторым Му-рат ыгъэкІуагъ къалэм Іофхэр зыпкъ щыригъэуцонхэу. Хэ-дзынхэр окІофэ вице-губер-наторыр Новороссийскэ къэ-тыгъ. КІэхуэу хьугъэр мыш фэд: край администрацием ипашэхэм цыхъэ зыфашІырэ-лбыр хадзыгъ, зэдэо-кыыздэо-жыи, бырсыр гори щымыІэу Іофыр зэшІохыгъэ хьугъэ.

Охътэ кІэкІым кыкІоцІ Краснодар край игубернатор икомандэ Мурат чІыпІэшІу щыубытыгъагъ. Ар кызыхъ-кІыгъэр ежъ ышъхьэкІэ Іуа-гъэу хэлъхэр ары: акылыш-Іуагъ, гупцІэнагъ, губж зыхэ-мыт гушыІэ шхэнхэр, сэмэр-къэухэр ышІыщтыгъэх. Гушы-Іэгъу уфэхъункІэ фэдэ шыла-гъэп. Край кІоцІ политикэр зе-хьэгъэнымкІэ ахэм мэхъэнэ гъэнфагъэ ялагъ.

**Губернаторэу Александр
Ткачевым** бэрэ хигъэунэфы-кІыштыгъ вице-губернаторэу Ахэджэго Мурат зэрэфэразэр. Мыщ фэдэ шысэ къэсхьын. Псэйтыку имэфэкІ — ыныбжэ илъэси 140-рэ зэхъум — къо-джэдэхэм Александр Ткаче-выр кырагъэблэгъагъ. Мурат фэгъэхьыгъэу ащ кышыІо-гъагъ: «Мурат кІэлэ чан, хъуп-хъэ, акылышІу иІ. Ащ икыо-джэ гупсэ имэфэкІышъ, сыгу кызыдэІэу сышъуфэгушІо. КІэ-лэ шІагъо шъуиІ: хьалэл, цы-фышІу, ІофшІэкІошху. Ны-ты-хэу ащ фэдэ кІалэ зыІугъэхэм сафэгушІо, шІоу шыІэр зэкІэ къадэхъунэу сафэлъало. Шъуи-къуаджэ рэхьатэу, мамырны-гъэ дэлъэу, шъутхьэжъэу шъу-щыІэнэу шъуфэсэІо».

Владимир Евланов, Крас-нодар имэр: «Мурат Казбек ыкъор шытхъушхо зыпылъ цыф. Ныбджэгъу дэгъу, хьа-лэл, ІэпыІэгъу зышыкІагъэм сыдигъуи хьазыр ыІэ фишэи-нэу. ІофшІэным хэшІыкІышхо фыриІ, зыфагъазэрэр игъом зэшІуехы, губзыгъ, икыудажэ икІэсэ дэд».

Галина Золина, Красно-дар край администрацием иІэшъхьэтет игуадз: «БэкІас шІагъэ Ахэджэго Мурат Іоф зыдасшІэрэр. НэмыкІ чыпІэ-хэм ащылажъэ зэхъуми дэгъоу сшІэщтыгъ. Іоф дэзышІэхэрэм лъэшэу якІас, лытэныгъэ-шхо фашІы, ищытхъу аІуатэ. ИакыылкІэ, иІофшІагъэкІэ ащ фэдэ шъхьэкІэфэныгъэр кыылэ-жыгъ. Дахэу, дэгъоу шыІэ пстэури ишъуаши».

Владимир Бекетов, ЗСК-м итхьамат: «Бэп Мурат фэдэу узыІукІэщтыр: акылышхо иІ, кІэлэ рэхьат, шІэныгъэ куухэр ІэкІэлых. Уахътэу иІэр шІуа-гъэ хэлъэу егъэфедэ. Краим изаконихъухэ ЗэІукІэ къетэ-гъэблагъэ, упцІэжъэгъу тызэ-фэхъу, Іофтхьабзэмэ язэхэ-фын тытегушыІэ. Акыыл кыы-зыкІэрахырэм фэдэ цыф, Іоф-хэр псынкІэу рехъухьэх, зэ-шІуехых».

Мурат псаоу шыІэзэ джащ фэдэ гушыІэхэр краим иІы-шъхьэхэм фалощтыгъ. Идунай ыхъожьыгъэми, ищытхъу дахэ зэлэпахызэ аІуатэ, ащыгъупшэ-рэп, шІукІэ агу илъ.

Мурат икыоджэ гупсэ, иІа-хьылхэр, икІэлэегъаджэхэр, иныбджэгъухэр икІэсагъэх. Зыщеджэгъэ еджапІэм кыдэ-ІэпыІэщтыгъ, кІэлэегъаджэмэ мэфэкІ мафэхэм шІухьафтын-хэр къафишІыщтыгъ. Къуа-джэм ипсырыкІопІэ трубэхэр жьы зэхъухэм, губернаторыр иІэпыІэгъоу сомэ миллиони-пІэ кытІупщи, трубэхэри зэблэ-ригъэхъугъэх, псыкычІэщы-пІи аригъэшІыгъ.

Джащ фэдэу электрическэ токыр кызыІыхьы, Іофхэр кыы-зызэщэкъохэм, подстанциякІэ аригъэгъэуцугъ, электрогъу-чыгъхэри зэблэригъэхъугъагъ. Къуаджэм еджагъэ бэу кыдэ-кІы шІоигъуагъ, нэбгырэ пчъа-гъэхэр еджэпІэ заведениехэм ачІэхьанхэмкІэ, ІофшІапІэмэ аІухьагъэнхэмкІэ ишІуагъэ кыыгъэкІуагъ.

ГухэльышІухэр кІэлэ шІа-гъом зыдІыгъыгъэх. Къуаджэм даригъэши, Пшызэ икІэй, къумбыл мээым харигъэши, мыжъо гъогуи, электрически псыхъо Іушъом раригъэщэ-Ілэгъагъэх, зыгъэпсэфыпІэ бгъагъэхэри Іуаригъэгъэуцо-гъагъэх. КъухъэуцупІи аригъэ-шынуу ригъэжыгъагъ. Катер-хэмкІэ кІэлэцІыкІухэм экскур-сиехэр Пшызэ шаригъэшІын-хэу гухэль илагъ, ау ахэр гъэцэ-кІагъэ хьугъэхэл.

Тыгъэгъазэм и 7-м, гъубджэ мафэм ипчыхъэ, Ахэджэго Му-рат идунай ыхъожьыгъ ыныбжэ илъэс 49-м итэу. Іоф дэзышІа-гъэхэми, иныбджэгъухэми — зэкІэ зышІэхэрэм ар гухэ-кІышхо ащыхъугъ. Щылагъэ-мэ, бэдзэогъум и 18-м Мурат ыныбжэ илъэс 49-рэ хъушты-гъэ. Мы мафэм ехъулэу Ахэ-джэго Мурат Краснодар край администрацием саугъэт кыы-фызэІуехы.

ХЪУШТ Щэбан.

Пцэжъыяшэхэм я Маф

Пцэжъыяшэхэм я Мафэ бэдзэогъум иятлонэрэ тхьаумэфэ мафэ хагъэунэфыкы. Тэ тикъэралыгъо имызакъоу, нэмыкI хэгъэгухэм ащ фэдэ мэфэкIхэр ащагъэнэфагъэхэу ялэх. Ар цыф пстэуми ямэфэкIлэу пIони плъэкIышт, сыда пIомэ пцэжъыеешэныр зикIасэр бэ мэхъу, ащ рэхъатныгъи тхьагъуи хагъуатэ. Пцэжъыяшэр пцэжъыи ин кыыхидзыным ихьопсагъо зыдылгъэу мафэ къэс псынэпкъым Iусыным фэхъазыр. Пцэжъыяшэхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ ыкIи кызыралорэмкIэ, хэти ащ фэдэ мафэ кыпыщылэ. ЗэкIэм кытэшIэжыи, типсауныгъэ ишIуагъэ кызырэкIыштыр кыдгурылIозэ, советскэ лъэхъаным пцэжъыи бэу зэрэтшхыштыгъэр. Сахалин, Астрахань, Ямало-Ненецкэ округым ащыпсэхэрэм илъэс къэс пцэжъыи килограмм 30 — 50 ашхыштыгъэ. Я 90-рэ илъэсхэм къащегъэжыагъэу тикъэралыгъо кырацэрэ пцэжъыер бэкIэ нахь макIэ хъугъэ. Урысыер, Японияер игъусэу, пцэжъыиу къаубытырэм ибагъэкIэ хэгъэгу пстэуми апэ итыгъэхэм, джырэ уахътэм яенэрэ чIыплэм тыщыл.

Обществэм икъэхъукI

ШакIохэмрэ пцэжъыяшэхэмрэ ясо-юзхэр нахь макIэ хъугъэхэми, чIыплэ зэфэшхъафхэм ахэр зэрашызэхэ-щагъэх, ахэм тиеспублики ащыш.

1921-рэ илъэсым Адыгэ хэкум апэрэ обществэу кышызылIуахыгъагъэм «ШакIохэм я Урысые производственнэ Союз и Мыекъопэ къутамкIэ» еджэгъагъэх. Илъэс зауэрэ ащ «ШакIохэм я Мыекъопэ къэлэ кооперативнэ обществ» ралугъ. 1933-рэ илъэсым «ШакIохэмрэ пцэжъыяшэхэмрэ ядобротельнэ обществкIэ» еджэгъагъэх. Обществэм хэтыр зэрэбагъэр къэзыушы-хъатырэр 1956-рэ илъэсым кIалэу Мыекъуапэ ахэм яахъцэкIэ «ШакIохэмрэ пцэжъыяшэхэмрэ я Унэ» зэрэащIыгъагъэр ары.

Непэ общественнэ организацием нэбгырэ мини 8 хэт, чIыгу гектар мин 454-рэ къегъэгъунэ. Адыгэ Республикэм ирайон пстэуми ащ икIутамэхэр ащызэхэщагъэх, ахэм япашэхэу Цуцкъо Аскэр (ТэхъутемыкIое район), Бэрэтэрэ Нухъэ (Теуцожь район), Михаил Гончаренкэм (Красногвардейскэ район), Бэгъыдыр Аскэрбий (Шэуджэн ыкIи Кошхъэблэ районхэр), Николай Онищенко (Мыекъопэ район), Юрий Печеневскэм (Джэджэ район) чанэу Iоф ашIэ.

АдыгеимкIэ шакIохэмрэ пцэжъыяшэхэмрэ яреспубликэ общественнэ организацие нэбгырэ 76-мэ Iоф ша-шIэ, ахэм штатым хэмытхэу нэбгырэ 315-рэ IэпыIэгъу къафэхъу.

Япшэрылхэр зыфэдэхэр

ШакIохэмрэ пцэжъыяшэхэмрэ я Унэ тызэкIом обществэм итхьаматэу Сергей Бельскэр отпускым джыри кыкIыжыгъагъэп. Общественнэ организацием иIофхэр зытетхэр кытфэзылIогагъэр ащ игуадзэу А. П. Коробовыр ары.

— Пцэжъыи тешэн кIодьер е шэ-кIогъу уахътэм псэушхъэ горэ къэ-тыулыныр арэп пшэрылхэу зыфэт-лэгъужьырэр, — кытылугъ ащ. — Чыопсыр къэухъумэгъэнымкIэ, кIодыжырэ псэушхъэ Iэлхэр, бзыухэр ыкIи пцэжъыиэхэр кызытэгъэнэ-гъэнхэмкIэ тишIуагъэ кытэгъагло.

Джащ фэдэу обществэм хэтхэр Роспотребнадзорым АР-мкIэ и Гъэ-

ИорышIапIэ иIофышIэхэр яIэпыIэгъоу зэпахырэ узхэу хьашхъурэIур, бзыу гриппыр, нэмыкIхэр кызырэмьтэ-джыштхэм фэсакых.

— Анатолий, бэдзэогъу мазэм иятлонэрэ тхьаумафэ пцэжъыяшэхэм я Мафэу шхъафэу хагъэунэфыкIы. Ахэм якъэбархэр, гъэхъагъэу ашы-хэрэр зыфэдэхэр тэгъашIэба, — зы-фэдгъэзагъ тхьамэтэ гуадзэм.

— Пцэжъыиешэныр имыкIасэу зы хьулыфгыи шыI Iоу сэ сшхъэкIэ сшIэрэп, — ело ащ. — Ар дэгъу. Ау узшешэн фэе чIыплэхэр ыкIи узэрэ-шэшт пкыгъохэр ежхэм зэрашIо-гъоу кыхахы зыхъукIэ, тэ Iоф макIэп кытфахыэрэр.

БэдджашIэхэр кызыубытынхэм пае ренэу рейдхэр зэхэтэх, милицием иIофышIэхэри кытэгъэблагъэх. Илъэс къэс пцэжъыяшэхэр зыхъэдгъэлэжхэрэ зэнэкъокъухэр район зэфэшхъафхэм ашыретэгъэкIокIых. Ащ фэдэ мафэ-хэр гъэшIэгъонэу ыкIи чэфэу макIох. Пцэжъыиешэ IэпIэсэ шырыш район пэпч республикэ зэнэкъокъум кы-хегъэлажэ, охътэ гъэнэфагъэу афэд-гъэуцурэм нахь пцэжъыи (ионтэгъу-гъэкIэ) кызыубытырэм апэрэ чIыплэр фэтэгъэшъуашэ, нахь чанхэм шIу-хъафтынхэр афэтэшIых.

Общественнэ организацием ипа-щэхэм шэкIо ыкIи пцэжъыиешэ цIы-кIухэм апае клуб зэхашагъ, ащ зы-ныбжэ илъэс12-м кыщегъэжыагъэу 25-м нэхэрэр хэхъэх. Ахэри, на-хьыжхэм афэдэу, илъэс къэс зэра-гъэнэкъокъух.

ГухэлъышIухэр ялэх

Анатолий кызырэтиIуагъэмкIэ, Красногвардейскэ районым пцэжъыи зыщешэнхэ, зышышэкIонхэ ыкIи зыщагъэпсэфын парк (охотничье-

рыболовецкий парк) кышызылIуахы ашIоигъоу Iофым фежыагъэх. Ащ пае ятIэ кызырэхыштыгъэ карьерхэр кы-хиубытхэу чIыгу гектар 241-рэ агъэ-федэнэу кызыралахырэр тхыльхэмкIэ къагъэшъыпкъэжыгъах, регистра-рагъэшIыгъах. Паркым кызыэлъи-убытырэ шьолъырым ушышэкIон кIодыеу цымытэу, гъэпсэфыпIэ чIы-плэхэри илэштых, псым пцэжъыи кы-щыхэбдзын уфитышт, уищыкIэгъэшт Iэмэ-псымэхэр зыщыбгъэпсэфырэ мафэм кыуатыхэу, уфаемэ, тучанэу щагъэпсыштым кышышщэфынхэу ашышт. Паркыр къэшIыхъэгъэшт, удэхъаным пае осэ гъэнэфагъэ пышт.

Iофышхоу рахьыжыагъэм охътаби мылгъуби ищыкIагъэх. Шэхэу псэу-пIэ зэфэшхъафхэр зыщагъэуцутхэ чIыплэр аукъэбынэу рагъэжэшт, псым пцэжъыи цыкIухэр хатIупшы-хъащтых. Зызэрэагъэпсэфынхэм нэмыкIэу паркым IофшIэпIэ чIыплэ-хэри цыфхэм апае кызылIуиштых, пцэжъыиэхэр кызыгъэуштыхэр, цыфэу къаглохэрэм яфэIо-фашIэхэр афэзы-гъэцкIэгъэштхэр ящыкIэгъэштых, пар-кыр къагъэгъуэнэшт.

Адыгэ республикэ общественнэ организациер зыщыIэм кыщегъэ-жыагъэу — мыгъэ ар илъэс 90-рэ мэ-хъу — тхьамэтэ 17-мэ ащ Iоф ша-шIагъ, хэти иIоф Iахь обществэм хилъхъагъ. Цыфхэм ягуапэу агу къагъэкIыжых Ю. М. Алифановыр, М. К. Козыревыр, А. В. Степановыр, нэмыкIхэри. Непэ ыгу етыгъэу Iоф зышIэхэрэм ащышых В. И. Букиныр, П. М. Леоновыр, М. В. Турчинскэр, И. А. Додильнэр, нэмыкIхэри.

Пцэжъыяшэхэм я МафэкIэ тафэ-гушIо, хэти зыкIэхъопсырэ пцэжъыи-шхор кыуыбытынэу тыфэлъаIо.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Сурэтхэм арытхэр Адыгеим ипцэжъыяшэхэм ащышых.

ТИГУМЭКИХЭР

Убзэ ухъумэ

Илъэс пчъагъэкIэ узэкIэлэбэ-жыим адыгэмэ кынуэ альэгъу-гъэр къэптхыни, къэпIотэни умылбэкIынэу бэ, ар хэти ешIэ, тимылбэкIэгъухэми, хэгъэгу чыжэ шыIэхэми къатхы. Егъа-шIэм адыгэмэ шIагъэ яI, цы-фыгъэр апэ итэу къахы. Адэ джы мы зманэу тызыхэтым хэта кытшыхэрэр, «убзэ уремыдж, урымыгушыл» зыIорэр? Ар тэ-ры — унагъор ары кызыше-жэрэр. Чылэм удэсыми, къалэм удэсыми, ныдэлъфыбзэм урыгу-

щылэным, бгъэлъэпIэным, уасэ фэпшIыным пае гумэкI ащкIэ уилэн фае. Хэт ыбза аIутлхъэ-рэр, нычэлэ уисабый убзэкIэ удэгущыIэнэу зэмыпсыжыэу, ыбзэ шIоогъэкIодымэ, неущрэ мафэм сыд ыIонышт, урянэми урятэми, уиумысышта? Илэгъу-мэ ахахъэмэ ыбзэ ымышIэу укIытапIэ ибдзэм, иныдэлъфы-бзэ зымышIэрэм ышхъэ уасэ зэрэфимышIырэр кыгурыло хъумэ, класэ зэрэхъугъэр зехи-шIыкIын, уигъэмысэжыын. Бзэ

лые шыIэп, зэкIэри пшIэмэ дэ-гъу, ау о убзэ хьэтэпэмыхъэу, еджапIэмэ ащамыхъыжэу, адыгэ тхыгъэхэм уасэ афэмышIы хъу-мэ, ар инэу лъэпкъым къегуао. Адыгэмэ еджагъэ тапэрэ лIэшIэ-гъумэ ахэмытыгъэми, яжэбзэ да-хэрэ ялэдэбрэкIэ ящытхъу ара-гъэуагъ. Джы сыда кэхъугъэр убзэ уремыджэжыынэу? Тапэ итхэу гъэсэнэгъэ зылэхэр, шыу-гупшыс.

Адэ дэи хъугъэха шысэтехы-плэхэу тилэ цыф гъэсагъэхэу, шIэ-ныгъэлэжхъэу, еджагъэхэу, ады-габзэр зылэжхъэу Шхъэлэхъо Абу, Бырсыр Батырбий, Унэрэ-къохэу Рае, Мирэ, ХьакIэмыз Мирэ, Гышх Нухъэ?! ТхьакIушых-

нэ Аслъани адыгабзэкIэ еджагъ, шьолъэгъу пащэу Адыгэ Рес-публикэм иI. Уадыгэу уилэпкъ шIу олээгъумэ, мыхэр тэркIэ шысэхэба, лъэпкъым ынапэхэ-ба, абзэ шIу альэгъу, лъэпкъым фэлажэх.

Тыхъукъо хъуштэп, тисабый-мэ абзэ ядгъэшIэн, яхэбзэ дахэ-хэр ахэтлхъанхэ, неущрэ мафэр тигушIуагъоу, адыгэ сэлам зэ-тхымэ, тызэщыгушIукIэу тыхэ-тын фае. Сэ мыр къэстхымэ зы-горэ згъэсэнэу арэп, ау типащэ-хэу тапэ итмэ лъэпкъым ыбзэ еджапIэмэ ащахынэу, урокхэр нахьыбэ ашIынэу ташэгугъы, тицыхы атель. Бзэм уасэу илэр кыIыхы хъумэ, гум кыео. Сабый

ИыгъыпIэми ныдэлъфыбзэр ачIэ-лын фае, еджапIэхэми уасэ ащыратынэу талъэIу. НэмыкIмэ абзэ нахь псынклэу зылохэрэр инэу хэукъох, о убзэ хэти фы-чIэунэ хъуштэп, бгъэпыгуэу, хьэ-тэпэмыхэ пшIымэ, ори зыогъэ-пыутыжы. Тэ тыбзэ, тилэдэ дахэ унагъом щахатлхъэмэ, яеджэни псынклэ афэхъушт, адыгабзэри нахь дэгъоу ашIэнымкIэ Iэры-фэгъу. Сабыйхэр IупкIэх, япIо-рэр шIэхэу аубыты, къагурэIо. Тызэделэмэ, тыбзэ тыухъумэшт, лъэпкъыми хахъо ышIынымкIэ ар амалышIу хъунэу теплбы.

**ХЪАГЪУНДЭКЪО
Шамсэт.**

Мамхыгъ.

ИОНЫГЪУ-2011-рэ

ЛІЭХЪУСЭЖЬ
Хьаджэрэтбый,
«Адыгэ макьэм»
ижурналист.

Псынкъу, чэнагъэ фэмышъоу лэжъыгъэр гутхыжъын!

Красногвардейскэ районым хъэ гектар 1827-у ялагъэр шаугъоижыгъ, гектар тельытэу центнер 44,7-рэ кырахи, пстэумкӀи тонн мини 8-м ехъу кӀахыжыгъ, коц гектар мин 12,9-м фэдиз хъазырэу ялэм шыщэу тыгъуасэ ехъулэу гектар мини 4,4-м фэдиз гуахыжыгъ, ащ изы гектар центнер 48,1-рэ кытыгъ

ТХЪЭЛЬЭНЭ
Вячеслав:

«Тибжыхъасэхэр дэгъоу кытитэтэх»

Красногвардейскэ районым иадминистративе ипашэу зикабинет тыхъагъэр кытфэчэфэу кытпэгъоклыгъ.

Ягубгъохэм Ионыгъор зэрачыклорэм, лэжыгъэ хъасэхэр кызырэтэхэрэм, анахъ гъэхъагъэ зышыхэрэм зачидгъэгъо-зэн гухэлъ зэрэтир зетэлэм, гупкӀау ыкӀи дэгъоу тызыфаер зэкӀэ кытфилотагъ.

— Апэдэдэ кыхъэгъэщы сшӀоигъор тибжыхъасэхэр мыгъэ дэгъоу кызырэтатэхэрэр ары, — кыригъэжыагъ тизэдэгъушыгъу. — Бэрэ сежагъ ащ фэдэ уахътэм, тапэрэ илгъэхэм зыкӀи кыхъэкӀыгъэп хъэмрэ коцымрэ гектар тельытэу кыра-хыжыгъэрэмкӀэ тиреспубликэ ирайон пэрытхэм такӀахъу. Мыгъэ а шыкӀагъэр дэгъэзыжыгъэ мэхъушъ, лъэшэу сигуапэ.

Ащ фэдэ ИофшӀэгъэ дэгъумкӀэ тыфэгъушӀошъ, бжыхъасэхэм ялхыжыгъын зэрэклорэм тыкӀэупчӀэ.

— Районым хъэ гектар 1827-у кышагъэкӀыгъэр мэфэ заулэкӀэ аугъоижыгъ, гектар тельытэу ащ центнер 44,7-рэ кырахи, тонн мини 8,2-м фэдиз хъазыр кӀахыжыгъ, — кӀеуатэ районым ипашэ. — Іахъээхэлъ хъызмэтшӀапӀэ нахъ инхэм ялгъэ хъэ гектар 1036-м изы гектар центнер 41,9-рэ, фермерхэм гуахыжыгъэ гектар 791-м гектар тельытэу центнер 48,3-рэ кыра-хыгъ. Тапэрэ илгъэхэм афэдэу мыгъи хъэм кытыгъэмкӀэ нахъ кӀахыжыгъ КӀыкӀ Долэт-

бый зитхъамэтэ СПК-у «Колхозу Ленину», ащ гектар 280-рэ илагъэти, гектар тельытэу центнер 54,8-рэ кышыра-хыгъ. ХъызмэтшӀапӀэу «Штурбино» зыфилорэм хъэ гектар 80-у илагъэм изы гектар центнер 49,5-рэ кытыгъ.

— Анахъ лэжыгъэ шъхъа-Іэу шъуиІэ бжыхъэ коцым илхыжыгъын зэкӀэ зэлъыфежыагъэх. А мэхъэнэ ин зилэ ИофшӀэныр апэрэ мафэхэм кӀащегъэжыагъэу сьдэушътэу зэхъагъа? — теупчӀы тигушыгъу.

— Бжыхъэ коцуу тигубгъохэм кӀащегъэкӀыгъэ гектар мин 12,9-м фэдиз хъазырым шыщэу непэ ехъулэу (ащ тызышӀагъэр жъоныгуагӀэм и 13-р ары — *автор*) гуахыжыгъэр ызыплӀанэм фэдиз, ащ

гектар тельытэу центнер 48,4-рэ кыты, тонн мин 15-м лыкӀахъу кӀахыжыгъ. Сигуапэу хъэгъуэн-фыкӀы сшӀоигъу аужырэ илгъэс 20-м кыкӀоцӀ тирайон ащ фэдиз коцым кышыра-хыжыгъу кызырэхэм кытыгъэр. Мы лъэныкъомкӀи Іахъээхэлъ хъызмэтшӀапӀэхэмкӀэ апэ ит «Колхозу Ленину». Ащ мыгъэ коц

гектар 780-рэ кышагъэкӀыгъ, ащ шыщэу гуахыжыгъэ гектар 400-м фэдизым гектар тельытэу центнер 56-м ехъу кырахи. ХъызмэтшӀапӀэу «Штурбино» зыфилорэм коц гектар 425-рэ иІ, ащ шыщэу гуахыжыгъэ гектари 100-м нахъыбэм изы гектар центнер 48-м ехъу кытыгъ. СПК-у «Родинэм» икоц гектар 935-м шыщэу аугъоижыгъэ гектар 250-м фэдизым гектар тельытэу кыра-хыжыгъэри макӀэп — центнер 47-м кышыкӀэрэп. РайонмкӀэ коцым кырахирым кыхъэзыгъахъохэрэр КФХ-хэр арых. Ахэм кӀагъэкӀыгъэ коц гектар 8700-м шыщэу аложыгъэ гектар 1800-м фэдиз хъазырым центнер 49-м фэдиз гектар тельытэу кытыгъ. Мары муу

бэмышӀэу кӀэбар гушӀуагъо кыслыгъэсыгъ, мэкъумэщышӀэ-фермер хъызмэтшӀапӀэу Нэгъой КъэплӀанэ коц хъасэу гуахыжыгъэрэм изы гектар центнер 76-рэ кырахы. Ащ фэдэ гъэхъэгъэшӀу тирайон щашыгъэу кӀашӀэжырэп.

— Лэжыгъэгъуахыжыгъэ техникумрэ автомашинэхэмрэ ящыкӀэгъэ гъэстыныпхъэр зыщыфаехэм амыгъотэу уахътэ кы-хъкӀа?

— А лъэныкъомкӀэ гумэ-кыгъо шыІэп. Кыхъэгъэщы сшӀоигъор гъэстыныпхъэр зыщыфыхэрэм кӀэралыгъом дотацие дэгъу кызыраритырэп ары. Мыгъи ащкӀэ Иофыр дэу сфӀошътэп, дизель гъэстыныпхъэм пае субсидиу кытырэм кыхъэкӀэу ащ изы литрэ сомэ 16-кӀэ кӀафекӀу, ар непэ уасэу шыІэм ызыплӀанэкӀэ нахъ макӀ. Арышъ, гъэстыныпхъэр зыщыкӀагъэм зыфаем фэдиз кызыІэкӀыгъэхъан амал иІ.

— Хъэр зытырахыжыгъэ чыгъухэм ящыкӀагъэр арашӀыла?

— АщкӀи ИофшӀэнхэр мыгъэ нахъышӀоу зэхъагъэх. Тапэрэ илгъэхэм афэмьдэу джы уар-зэр аупкӀатэзэ зыхатэкъорэ хыпкӀхэр нахъыбэ хъугъэх, чыгъэгъэшӀу папкӀэу ар чыгъум хъахъашъ. ХыпкӀ гектар 500-м ехъумэ чыгъу шъхъашъор тыражъукӀи, натрыфымрэ тыгъэгъазэмрэ ятӀонэрэу ащапхыжыгъ.

Ащ пыдзагъэу Тхъэлъэнэ Вя-

чеслав кӀагъушыгъэ ятехникэ зыфэдизым ыкӀи зыфэдэм, лэжыгъэу кӀаложырэр кызы-щаухъумэнхэ алгъэкӀышът чы-плӀэхэу ялгъэх. Джащ фэдэу кыхъегъэщы Ионыгъом хъа-жыгъэрэм яфӀо-фашӀэхэр зэ-рафагъэцӀагъэрэр, ахэм ялэ-жапкӀэ зыфэдыр. Тизэдэгъу-шыІэгъу икӀуахым Тхъэлъэнэ Вячеслав игуапэу кыхъегъэщы Адыгэ Республикэм и Лы-шъхъэу Тхъакушынэ Аслъан бэмышӀэу телефонкӀэ кызыр-рэдэгъушылагъэр.

— Республикэм и Лышъхъэ анахъ зыгъэгумэкӀэу кызыкӀэ-упчӀагъэхэм ащыщы тирайон Ионыгъор зэрэщыклорэр, лэжыгъэм кытхыжыгъэрэр зы-фэдыр, — еІо районым ипашэ. — Административе чӀэс-хэр сыугъоихи, тифохэм язы-тет ыгъэгумэкӀэу республикэм и Лышъхъэ Германием кы-ришӀыкӀи телефонкӀэ кызыр-теуагъэр, Ионыгъом фэгъэза-гъэхэм гъэхъагъэхэр ашӀыхэ, районым зэкӀэ шыпсэухэрэм псауныгъэ пытэ ялгъэ зэрэшӀо-игъор зясӀом, лъэшэу фэрэза-гъэх. Сэри Лышъхъэм есӀуагъ ипсауныгъэ псынкӀэу зтеуо-жынышъ, пшъэрылъ инхэу республикэм ыпашъхъэ шы-риІэхэм ягъэгъэкӀэн диублэжы зэрэшӀоигъор.

Джарэушътэу шызэлъэкӀох Ионыгъо мафэхэр Красногвар-дейскэ районым. Ялэжыгъэ хъасэхэр мыгъэ дэгъоу кытэ-хъшъ, районым ипашэ, а гъэ-хъагъэхэр зилӀагъэхэри ащ рэ-гушъох, чӀэнагъэ фэмышъоу ялэжыгъэ зэраугъоижышътым амалэу алӀкӀэлъ пстэури фа-гъэІорышӀэ.

Сурэтым итыр: **Тхъэлъэнэ Вячеслав.**

Тезыхыгъэр Аркадий Кур-нос.

Красногвардейскэ рай-оным тызыщӀэІэм СПК-у «Родинэм» икоц зыщыгуа-хыжыгъэр чыплӀэхэм ИофшӀэныр зэрачызэхъагъэм тыкӀеплгыгъ. Коц хъасэм хэт комбайнэхэм ыкӀи ахэм Иоф языгъэгъшӀэрэ механизаторхэм ащыщхэм сурэт кытетхыгъ.

Сурэтхэм арытхэр: ком-байнерхэу Владимир Оли-фиренкэмрэ Николай Авдеевымрэ; комбайнэм лэжыгъэу кыплӀожы-гъэр машинэм кыре-такъо.

Тезыхыгъэр ЛӀэхъусэжъ Хьаджэрэтбый.

Зэкъошныгъэм игъогухэмкIэ

Лъэпкъ къэшъокIо ансамблэу «Нэфыр» тыгъуасэ Тыркуем кIуагъэ. Шэныгъэлэжхэр, кIэлэеджакIохэр, журналистхэр зыхэт купыр гъогу зыщыханым Инэм концертэу къыщитыгъэм тшIогъэшIэгъонэу теплъыгъ.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналисткэу ТIэшъу Светланэ пчыхъээхэхэр зерищээ, лъэпкъ шэн-хабзэмэ язэгъэшIэн, адыгабзэм икъэухъумэн ямэхъанэ заулэрэ хигъэунэфыкIыгъэх. «Нэфым» изэхэщакIоу, Адыгеим и Парламент идепутатэу КIэрмыт Мухьдинэрэ Инэм псэупIэм иадминистрации ипащэу Хьоткъо Хьызыррэ пчыхъээхэхэм икъызылухыгъом къыщакIуагъ Тыркуемрэ Адыгеимрэ арыс тилъэпкъэгъухэр нахьышIоу зэрэшIэнхэм, ныбжьыкIэхэм адыгабзэр дэгъоу зэрагъэшIэным афэшI концертхэм, фестивальхэм ансамблэр зэрахэлажэрэр.

Адыгэ шъошэ дахэхэр пшъа-шъэхэми, кIалэхэми ащыгъых. Пчогум къыщыпшъохэу зауылэжIэ, лъэпкъ искусствэм гукIэ ухашэрэ къодыеп. «Удж», «КъушхъэчIэсхэм якъашъу», «Абхъаз къашъу», «Зыгъэлъат», «Гощэудж», нэмыкIхэри «Нэфым» къышIыгъэх, кIэлэеджакIохэр усэхэм адыгабзэкIэ къаджагъэх. МэщбэшIэ Исхьакъ,

Нэхэе Руслан яусэхэр шыIэныгъэм къыхэхыгъэх. Адыгабзэр ным, тыгъэу къыкIокIырэм афигъадэу Р. Нэхайм ытхыгъэр зэхэхэм дэгъоу шыIугъ. ПшыукI Заремэ И. МэщбашIэм иусэ мэкъэ дэгъукIэ къеджагъ.

«Нэфым» игъусэу Тыркуем

тиорэдхэр къыщызыIощтхэм ащыщ АР-м изаслуженнэ артисткэу Кушгъэкъо Симэ. Тикомпози-тормэ яорэдхэр ащ пчыхъээхэхэм шигъэжынчыгъэх. Адыгабзэр псэм фигъадэу лъэпкъ гупшысэр иорэдхэм ащыпхырищыгъ.

Тиреспубликэ икъэралыгъо

гъэпсыкIэ зэрэпыгъэрэм, искусствэм ныбжьыкIэхэр зэришIухэрэм, ны-тыхэм зэпхыныгъэу тилъэпкъэгъухэм адырIэр зэрагъэпы-тэрэм Инэм ия 17-рэ гурыт еджапIэ идиректорэу Хьоткъо Руслан къытегушылагъ.

Ансамблэм ихудожественнэ пащэу СтIашъу Сарыет къашъохэр зыгъэуцурэ Иныхъу Инвер, оркестрэм хэтыхэу Тыгъужь Нурбий, ГъошIо Хьалидэ, Шэуджэн Тимур, Лъэцэрыкъо Бис-лэн, нэмыкIхэри концертным чанэу хэлэжыагъэх. Абыдэ Хьисэрэ ащ ыкъоу Артуррэ ижырэ адыгэ оредхэр къаIуагъэх, шыкIэпшындэр, къамылыр пчыхъээхэхэм «къыщыгъэгъушылагъэх», пхъэкIыч макъэри зэхэтхыгъ. Ны-тыхэу Едыдж Рэмэзан, Еутых Азэ, КIыргъ Аскэр, нэмыкIхэм къызэрэталуагъэу, зэкъошхэм ягъогоу тиныбжьыкIэхэр зытхыагъэхэм зерэушъомбгъу. Гъогумаф, «Нэфыр»! ШукIэ къеблэгъэж.

ИСКУССТВЭМРЭ ШЫIЭНЫГЪЭМРЭ

УЗЭПЛЪЫРЭ сурэтыр къыбгурэIо

Хэгъэгу ззошхом иветеранэу Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ ясурэтышI цIэрыIоу Петр Филиппенкэм иIофшIагъэ фэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъоныр Мыекъуапэ къыщызыIахыгъ. Политикэ гъэпсыкIэу тилэм зэхъокIыныгъэ инхэр фэхъугъэхэми, шыIэныгъэм еплъыкIэу фырилэр ыгъэлъэпIэн, исурэтхэмкIэ уахътэр къыIуатэзэ, цIыфмэ алыIэсын елъэкIы.

Петр Филиппенкэм исурэтхэм якъэгъэлъэгъон фэгъэхыгъэ зэхэхэр зэлъашIэрэ сурэтышIэу, архитекторэу Бырсыр Абдулахэ зеришагъ. Хы флотым иветеранэу, Петр Филиппенкэм иныбджэгъоу Кузьма Новоземцевыр, Краснодар краим исурэтышIхэм ацIэкIэ Константин Печуричкэр, Урысыем исурэтышIхэм я Союз хэтэу Кубань искусствэхэмкIэ изаслуженнэ ИофшIэшхоу Ольга Сальковар, Адыгеим инароднэ сурэтышIэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шIухъафтын къызыфагъэшъошагъэу, УФ-м исурэтышIмэ я Союз хэтэу Гъогунэкъо Мухьарбий, Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ

изаслуженнэ ИофшIэшхоу, УФ-м исурэтышIхэм я Союз хэтэу ЛэупэкIэ Нурбий, Краснодар ихудожественнэ галерееу «Санталым» ыцIэкIэ Оксана Ковалевар, нэмыкIхэри зэлукIэм къыщыгушылагъэх.

Белоруссием къышхыгъ, Краснодар шеджагъ, Хэгъэгу ззошхом ифронт Iухъанэу зыIэIум илъэс 17 ыныбжьыгъ, Сыбыр, Адыгеим ащыпсэуэ, П. Филиппенкэм, шыIэныгъэр зэрилэгъурэ шIыкIэр сурэтхэмкIэ къыреIотыкIых. Лыгъэр ишапхъэу къулыкъур дзэм шызыхыгъэм патриотическэ темэр иIофшIагъэ къышхыгъэщы.

...Партизанхэм яотряд хэхъанэу гухэлъ зышIыгъэ хульфыгъэм ыныбжь хэIотэгъэ къодыеп — ыжакIэхэр фыжыбзэх, ыпкъ ищыгъэу ащ къыгот кIалэм автоматыр ыIыгъ, дахэуи фэпагъэ. Петр Филиппенкэм анахъ лъэшэу ыгъэлъэгъурэ сурэтхэм ащыщ «Добровольцэхэр» зыфиIорэр. Ежъхэм яшIоигъоныгъэкIэ дзэм кIорэ ныбжьыкIэхэр атхых. Заом уIухъаныр, машIом ухэтэу пным упэуцужыныр кIалэмэ къагурэIо. Заом нэбгырабзэрэщыфэхырэри ашIэ. Арэу щытми, кIэлъэ-Iухъэ фронтым Iухъанхэм фэхъазырых.

СурэтышIым илъэс кIынхэр къыриIоты-

кIыхъэ, тарихым гукIэ зыфегъазэ. Адыгэ революционер цIэрыIоу Шэуджэн Мосэ шым тесэу шыIэныгъэм хэплъэ. Сыда ащ къыIо шIоигъор? Петр Филиппенкэм зэкъошныгъэр иIофшIэнкIэ къызыIуихын зэрилъэкIырэми узэгупшысэн хэлъ. АР-м исурэтышIхэм я Союз итхъаматэу Хьуажь Рэмэзан, опытышхо зилэ сурэтышIэу Эдуард Овчаренкэм, ЛэупэкIэ Нурбий къызэрэталуагъэу, Петр Филиппенкэр илъэс зэфэшъафхэр зэпыхырэ сурэтышI. Искусствэм иамалхэр ыгъэфедэхъэ, цIыфхэр егъэгъуазэх.

Контр-адмиралэу Тхьагъэпсэу Мэджидэ, адыгэ къашъор къызышIырэ ныбжьыкIэхэр, адыгэ шыгъухэр, цIыфхэм япортретхэр къыбдэгъушыIэхэрэм фэдх. Псэ апытэу къызышIыгъэхъухъэ нахъ благъэу уякIуалIэ, уяплъы.

Адыгеим итхакIохэу М. Пэрэныкъом, Д. Кэстанэм, нэмыкIхэм япроизвениехэм атыхыгъэ сурэтхэр гъэшIэгъоныгъэх, ягъэпсыкIэ гурылогъошIоу щыт. Летчикым исурэти узыIэпещэ. Петр Филиппенкэм къэгъэгъэ Iэрамыр къызыратым гушIо нэпхэр къехыгъэх, сурэтхэм якъэгъэлъэгъон икызыIухын фэгъэхыгъэ зэхэхэм хэлэжыагъэмэ зэрафэразэр къариIуагъ.

Сурэти 100-м ехъу къырахыллэгъ, а пчъагъэм ызыныкъор Краснодар къырашчыгъ, «Санталым» илIыкIомэ къагъэлъагъох. НыбжьыкIэхэри, ветеранхэри зэгъусэхэу сурэтхэм зэраплъыгъэхэр лъэшэу тигуагъ.

НэIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхъыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдрзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьалэм ипшъэрылгъхэр зыгъэцакIэрэр иапэрэ гуадзэу АУЛЪЭ Руслан

Редактор шъхьалэм игуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхырэ секретарыр ХЪУРМЭ Хьусен

ПшъэдэкIыжь зыхырэ секретарыр НЭПШЭКЪУЙ Заур

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ИофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIаплэ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр 4306
Индексхэр 52161 52162
Зак. 1804

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэх уахътэр
Сыхъатыр 18.00